

CYNGOR SIR YNYS MON	
CYFARFOD:	PWYLLGOR SAFONAU (PANEL CANIATAD ARBENNIG)
DYDDIAD:	31 HYDREF 2012
TEITL YR ADRODDIAD:	YSTYRIED CAIS AM GANIATAD ARBENNIG
PWRPAS YR ADRODDIAD:	CANIATAU NEU WRTHOD Y CAIS AM GANIATAD ARBENNIG GAN AELOD O GYNGOR SIR YNYS MON
ADRODDIAD GAN:	PENNAETH SWYDDOGAETH – CYFREITHIOL A GWEINYDDIAETH / SWYDDOG MONITRO
SWYDDOG CYSWLLT:	MEIRION JONES, CYFRIEITHIWR Y SWYDDOG MONITRO (est 2563)

DOGFENNAU SYDD YNGHLWM

1. Cais gan y Cynghorydd O Glyn Jones
2. Côt Ymddygiad Cyngor Sir Ynys Môn
3. Rheoliadau Pwyllgorau Safonau (Rhoi Caniatad Arbennig) (Cymru) 2001
4. Rheolau Gweithdrefn Cynllunio
5. Pwrpas/Amcanion Cymdeithas Tai Eryri

CEFNDIR CYFREITHIOL

Yn unol â Chôt Ymddygiad yr Aelodau, gwaherddir y rheini a chanddynt ddiddordebau personol a diddordebau sy'n rhagfarnu rhag cymryd rhan ym musnes y Cyngor.

Mae rhestr o ddiddordebau personol i'w gweld ym mharagraff 10 y Côt. Yn achos diddordeb personol, rhaid i'r Aelod ddatgelu'r diddordeb hwnnw mewn unrhyw gyfarfod lle mae mater sy'n berthnasol i'r diddordeb yn cael ei drafod, ond gall yr Aelod barhau i gymryd rhan yn y drafodaeth a phleidleidio.

Fodd bynnag, os yw'r diddordeb personol hefyd yn ddiddordeb sy'n "rhagfarnu", rhaid i'r Aelod, yn gorfforol, adael yr ystafell lle cynhelir y cyfarfod ac ni chaiff gymryd rhan yn y

drafodaeth na'r bleidlais. Mae'r diffiniad o ddiddordeb sy'n rhagfarnu i'w weld ym mharagraff 12 y Côd.

Mae'r Côt hefyd yn cynnwys rhai darpariaethau arbed mewn amgylchiadau penodol; nid yw'r un ohonynt yn berthnasol yma.

Mae'r gwaharddiad yn erbyn cyfranogiad Aelodau a chanddynt ddiddordeb personol sydd hefyd yn ddiddordeb sy'n rhagfarnu, ac nad oes unrhyw ddarpariaeth arbed ar ei gyfer, yn absoliwt, ac eithrio lle mae Aelod o'r fath wedi cael caniatâd arbennig yn gyntaf gan Bwyllgor Safonau'r Cyngor Sir.

Ni ellir ond rhoi caniatâd arbennig mewn amgylchiadau penodol, a restrir yn Rhan 2 Atodiad 3. Gellir rhoi caniatad arbennig am fwy nad un rheswm o'r rhestr hon, gan ddibynnu ar ffeithiau penodol yr achos, ond nid oes unrhyw resymau eraill ar gael ac, yn benodol, ni chaiff y Panel roi caniatad arbennig ar gyfer rhagbenderfynu h.y. methiant i gadw meddwl agored hyd nes y bydd gan y sawl sy'n gwneud y penderfyniad / ymgynghorai yr holl wybodaeth / dystiolaeth berthnasol.

CEFNDIR FFEITHIOL

Cyfeirir y Panel at y rhagarweiniad yn Atodiad 1. Bydd yr Ymgeisydd yn bresennol yn y Gwrandawiadau i esbonio'r mater dan sylw ac i ateb unrhyw gwestiynau.

Y CAIS

Mae'r cais yn seiliedig ar ei ffeithiau ei hun a dylid rhoi sylw iddo fel hynny. Er mwyn ystyried y cais, nid oes rheidwydd cyfreithiol i'r Ymgeisydd ymddangos gerbron y Panel, ond mae'n debygol y bydd y Panel angen cymorth yr Ymgeiswyr i ddeall amgylchiadau'r achos.

Gall y Panel ymneilltuo i sesiwn breifat ar ôl gwrando'r cais, a dychwelyd i sesiwn gyhoeddus i gyhoeddi ei benderfyniad.

Lle mae'r Panel yn penderfynu rhoi caniatad arbennig, dylid hefyd roi sylw i osod unrhyw gyfyngiadau e.e. cyfyngu unrhyw ganiatâd a roddir yn benodol i'r diddordebau a nodir yn y

cais. Mae'n amhebyg i unrhyw ganiatad arbennig gael ei ymestyn i unrhyw faterion eraill sy'n codi o'r mater hwn yn y dyfodol.

PWYLLGOR SAFONAU CYNGOR SIR YNYS MÔN

CAIS I'R PWYLLGOR SAFONAU AM GANIATÂD ARBENNIG YN UNOL AG OS 2001 Rhif 2279
(W. 169)

1. **Enw'r Ymgeisydd:** Y Cynghorydd O Glyn Jones
2. **Cyfeiriad yr Ymgeisydd:** Maerdy, Stryd Llewelyn, Aberffraw, Ynys Môn LL63 5AZ
3. **Awdurdod Perthnasol:** Cyngor Sir Ynys Môn
4. **Pwyllgor/Pwyllgorau:** Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion ond fel Aelod Lleol
5. **Diddordeb a Gofrestrwyd yn unol ag Adran 81 (1) & (2) Deddf Llywodraeth Leol 2000 (os yw'n berthnasol):**

Ydy. Gweler yr atodiad sydd ynghlwm.
6. **Manylion am y diddordeb y ceisir y Caniatâd Arbennig yn ei gylch:**

Aelod o Fwrdd Cymdeithas Tai Eryri yn cynrychioli Cyngor Sir Ynys Môn ac o'r herwydd yn diddordeb personol dan baragraff 10(2)(a)(viii) y Côt Ymddygiad.

Mae'r diddordeb hefyd yn debygol o fod yn un sy'n rhagfarnu yn unol â pharagraff 12(1) y Côt Ymddygiad oherwydd cafodd y prosiect sylfaenol, a ddatblygodd yn gais cynllunio, ei sbarduno gan yr Aelod er i hynny ddigwydd cyn iddo fod yn Aelod o'r Bwrdd.

Wedi dweud wrth Brif Weithredwr Cymdeithas Tai Eryri na fydd yn cael unrhyw gyswllt neu ddylanwad ar y cais hwn yn ei rôl fel Aelod o'r Bwrdd, mae'r Côt Ymddygiad yn galluogi'r Ymgeisydd i ymgymryd â'i rôl fel aelod lleol ar lefel cymunedol ac yn y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion ond gyda'r cyfyngiadau isod:

1. Mae'r Rheolau Gweithdrefn Cynllunio yn caniatáu i aelodau siarad yn y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion, fel Aelodau Lleol, ond dim ond yn rhoi'r hawl i'r Ymgeisydd fod yn bresennol yn y cyfarfod i siarad. Byddai'n rhaid iddo wedyn adael yr ystafell gyfarfod.
2. Oherwydd y diddordeb sy'n rhagfarnu, gwaherddir yr Ymgeisydd rhag cyfathrebu, ar lafar neu ar bapur, gydag unrhyw Swyddog o'r Cyngor, mewn perthynas â'r cais.

Mae'r Ymgeisydd yn dymuno cael caniatâd arbennig i wneud i ffwrdd â'r rhwystrau hyn oherwydd mae o'r farn y byddai hynny'n caniatáu iddo wasanaethu ei gymuned a'i buddiannau yn llawn.

Dylid nodi, er mai'r Ymgeisydd efallai sbardunodd y prosiect mewn egwyddor, bydd yn dymuno gweld manylion llawn yr hyn a gynigir er mwyn asesu sylwadau'r gymuned, cyn penderfynu a ddylai eirioli o blaid neu yn erbyn y prosiect penodol fel y caiff ei gyflwyno.

7. **Seiliau Statudol dros wneud y Cais**

2(ch) “os yw natur buddiant yr aelod yn gyfryw fel na fyddai cyfranogiad yr aelod yn y busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo yn niweidio hyder y cyhoedd yn y modd y mae busnes yr awdurdod perthnasol yn cael ei gynnal.”

- Mae'r Ymgeisydd o'r farn bod y sail hon yn cael ei bodloni oherwydd Cymdeithas Ddiwydiannol a Darbodus ac Elusen y gwneir eithriad ohoni yw Cymdeithas Tai Eryri yn hytrach na menter fasnachol ac er ei fod wedi cefnogi prosiect o'r fath mewn egwyddor, nid yw'r Ymgeisydd wedi cael unrhyw ymwneud â'r cais cynllunio yn ei rôl fel Aelod o Fwrdd Cymdeithas Tai Eryri.
- Mae'r Côt Ymddygiad/Rheolau Gweithdrefn Cynllunio eisoes yn rhoi cryn dipyn o benrhyddid ac mae'r caniatâd arbennig y gofynnir amdano yn ymwneud â'r cyfyngiadau ymylol a ddisgrifir ym mharagraff 6 uchod.

2(dd) “os oes cyfiawnhad i'r aelod gymryd rhan yn y busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo oherwydd rôl neu arbenigedd penodol yr aelod.”

- Yr Ymgeisydd yw'r Aelod Lleol ac ef o'r herwydd sydd yn y sefyllfa orau i ddeall yn llawn anghenion ei gymuned o ran tai cymdeithasol.
- Yr Ymgeisydd yw Aelod Portffolio'r Cyngor ar gyfer Tai.
- Mae gan yr Ymgeisydd gryn arbenigedd penodol oherwydd ei swyddogaeth broffesiynol fel un sy'n gweithio i Gartrefi Cymunedol Gwynedd a chyn hynny, fel swyddog yn Adran Tai Cyngor Gwynedd.

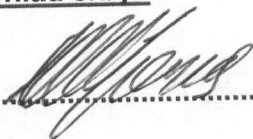
I gefnogi'r Cais hwn, mae copïau o'r canlynol ynghlwm:

1. Côt Ymddygiad
2. OS 2001 Rhif 2279 (W.169) Llywodraeth Leol Cymru, Rheoliadau Pwyllgor Safonau (Caniatâd Arbennig) Cymru 2001
3. Rheolau Gweithdrefn Cynllunio
4. Pwrpas/Amcanion Cymdeithas Tai Eryri

8. **Dyddiad cyflwyno'r cais :**

9. **Angen Penderfyniad erbyn :**

Arwyddwyd

Dyddiad

24/10/12

A. **Penderfyniad y Pwyllgor Safonau :**

B. **Dyddiad y Penderfyniad:**

C. **Partion i'w hysbysu:**

1.6 Rhowch gyfeiriad neu ddisgrifiad arall (sy'n ddigon i nodi'r lleoliad) o unrhyw dir y mae gennych ddiddordeb buddiannol ynddo ac sydd yn ardal y Cyngor hwn.

Maerdy, Stryd Llewelyn, Aberffraw, LL63 5AZ

25, Bro Branwen, Aberffraw LL63 5AZ

* Mae hyn yn golygu bod yn berchennog, yn landlord neu'n denant dir neu eiddo (gan gynnwys eich cartref), ac eithrio pan fo hynny'n digwydd dan ymddiriedolaeth

1.7 Rhowch gyfeiriad neu ddisgrifiad arall (sy'n ddigon i nodi'r lleoliad) o unrhyw dir y mae gennych ddiddordeb buddiannol ynddo pan fo'r Cyngor yn landlord a'r tenant yn ffyrm yr ydych yn bartner ynddi, cwmni yr ydych yn Gyfarwyddwr arno ac yn derbyn cydnabyddiaeth ariannol am hynny, neu gorff o'r math a ddisgrifir ym mharagraff 1.4 uchod.

Dim

1.8 Rhowch gyfeiriad neu ddisgrifiad arall (sy'n ddigon i nodi'r lleoliad) o unrhyw dir yn ardal y Cyngor y mae gennych drwydded yn ei gylch (unai ar ben eich hun neu ar y cyd gyda rhai eraill) i'w ddal am 28 diwrnod neu ragor.

Dim

RHAN 2 : DIDDORDEBAU ERAILL

Nodwch a ydych yn aelod neu'n dal swydd rheoli cyffredinol i :

2.1 gorff yr etholwyd, y penodwyd neu yr enwebwyd chwi gan y Cyngor i fod arno fel cynrychiolydd y Cyngor.

Llywodraethwr Ysgol Pencarnisiog
Aelod o Fwrdd Cymdeithas Tai Eryri

2.2 awdurdod cyhoeddus neu gorff sy'n arfer swyddogaethau o natur gyhoeddus. Cymdeithas Tai Eryri
2.3 cwmni, cymdeithas ddiwydiannol a darbodus, elusen neu gorff arall a chanddo ddibenion elusennol. Cymdeithas Tai Eryri
2.4 corff y mae dylanwadu ar farn neu ar bolisi cyhoeddus ymhlith ei brif ddibenion. Dim
2.5 Undeb Llafur neu gymdeithas broffesiynol. Aelod o Undeb Unite
2.6 clwb, cymdeithas neu gorff preifat sy'n gweithredu yn ardal y Cyngor. Dim

Ar ôl llenwi'r ffurflen gofynnir i chwi ei llofnodi a nodi'r dyddiad ar y llinell isod a'i dychwelyd wedyn i'r Swyddog Monitro, Swyddfeydd y Cyngor, Llangefni LL77 7TW.

Llofnodwyd.....Dyddiad ...13.02.2012

Printiwch eich enw llawn ... OWEN GLYN JONES.....

Hefyd nodwch os gwelwch yn dda y bydd raid i chi roi gwybod i'r Swyddog Monitro am unrhyw newid i'r diddordebau a ddatgelir uchod a hynny cyn pen 28 diwrnod i fod yn ymwybodol ohonynt.

Derbyniwyd gan y Swyddog MonitroLynn Ball.....

Dyddiad...13.02.2011.....

4.10.5.2.12 Bydd pwyllgor disgyblu'r Cyngor (ond heb yr unigolion hynny a oedd ar y pwyllgor ymchwilio) yn ystyried adroddiad dan bara 4.10.5.2.9 uchod ac yn ystyried sylwadau gan y swyddog y gwnaed yr haeriadau yn ei erbyn, a chan ddilyn trefniadau disgyblu manwl y Cyngor. Bydd modd apelio yn erbyn penderfyniad y pwyllgor hwn i'r Cyngor llawn ac eithrio yn achos Pennaeth y Gwasanaeth Taledig (yn ei achos ef bydd y Cyngor yn ystyried apêl, neu'n cymeradwyo argymhelliad y panel yn absenoldeb apêl).

4.10.5.3 Camau disgyblu neu ddiswyddo

Ni fydd a wnelo'r Cynghorwyr ddim â chamau disgyblu yn erbyn unrhyw swyddog na diswyddo unrhyw swyddog ac eithrio Pennaeth y Gwasanaeth Taledig, Swyddog Adran 151 neu'r Swyddog Monitro, ac eithrio trwy'r broses apelio gydnabyddedig.

4.10.5.4 Diffiniadau

Ystyr "Pennaeth y Gwasanaeth Taledig" yw'r swyddog hwnnw a ddynodwyd yn Bennaeth Gwasanaeth Tâl i'r Awdurdod dan Adran 4 Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989.

Ystyr "Prif Swyddog Cyllid" neu "Swyddog dan Adran 151" yw swyddog a benodwyd i ddibenion Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972, Adran 73 Deddf Llywodraeth Leol 1985 neu i ddibenion Adran 112 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988.

Ystyr "Swyddog Monitro" yw'r swyddog a ddynodwyd dan Adran 5(1) Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989.

Rhan 5 Codau a Phrotocolau

5.1 Y Cod Ymddygiad Enghreifftiol

5.2 Cod Ymddygiad Swyddogion

5.3 Protocol i'r Berthynas Rhwng Aelodau / Swyddogion

5.4 Polisi Bwlio ac Ymddygiad Bygythiol

5.5 Polisi Rhannu Pryderon

5.6 Polisi i Rwystro Twyll a Llygredd

5.7 Y Weithdrefn Gwyno

5.8 Protocolau Rheolaeth Wleidyddol

5.9 Rhoddion a Lletygarwch

5.1 Y Cod Ymddygiad Enghreifftiol

Hwn yw'r Cod Ymddygiad Enghreifftiol a fabwysiadau gan y Cyngor Sir ar 09.05.2008 yn unol â'r drafft a gyflwynwyd gan Llywodraeth Cynulliad Cymru.

Rhan 1 – Dehongli

1. (1) Yn y cod hwn

mae "aelod" ("member") yn cynnwys aelod cyfetholedig onid yw'r cyd-destun yn mynnu fel arall; ystyr "aelod cyfetholedig" ("co-opted member"), mewn perthynas ag awdurdod perthnasol, yw person nad yw'n aelod o'r awdurdod ond—

(a) sy'n aelod o unrhyw bwyllgor neu Is-Bwyllgor i'r awdurdod, neu

(b) sy'n aelod o unrhyw gyd-bwyllgor neu gyd-Is-Bwyllgor i'r awdurdod, ac sy'n cynrychioli'r awdurdod arno,

ac sydd â'r hawl i bleidleisio ar unrhyw gwestiwn sydd i'w benderfynu mewn unrhyw gyfarfod o'r pwyllgor neu o'r Is-Bwyllgor hwnnw;

ystyr "eich awdurdod" ("your authority") yw'r awdurdod perthnasol yr ydych chi'n aelod neu'n aelod cyfetholedig ohono;

ystyr "awdurdod perthnasol" ("relevant authority") yw —

(a) cyngor sir,

(b) cyngor bwrdeistref sirol,

(c) cyngor cymuned,

(ch) awdurdod tân ac achub a gyfansoddwyd drwy gynllun o dan adran 2 o Ddeddf Gwasanaethau Tân ac Achub 2004 (1) neu gynllun y mae adran 4 o'r Ddeddf honno yn gymwys iddo,

(1) 2004 p.21

(d) awdurdod Parc Cenedlaethol a sefydlwyd o dan adran 63 o Ddeddf yr Amgylchedd 1995 (2);

(2) 1995 p.25

ystyr “cyfarfod” (“meeting”) yw unrhyw gyfarfod —

(a) o'r awdurdod perthnasol,

(b) o unrhyw weithrediaeth neu fwrdd i'r awdurdod perthnasol,

(c) o unrhyw bwyllgor, Is-Bwyllgor, cyd-bwyllgor neu gyd-Is-Bwyllgor i'r awdurdod perthnasol neu unrhyw bwyllgor, is-bwyllgor, cyd-bwyllgor neu gyd-is-bwyllgor o'r fath i unrhyw weithrediaeth neu fwrdd i'r awdurdod, neu

(ch) y mae aelodau neu swyddogion yr awdurdod perthnasol yn bresennol ynddo ac eithrio cyfarfod grŵp gwleidyddol a gyfansoddwyd yn unol â rheoliad 8 o Reoliadau Llywodraeth Leol (Pwyllgorau a Grwpiau Gwleidyddol) 1990 (3),

(3) O.S. 1990/1553 fel y'i diwygiwyd gan O.S. 1991/1389; O.S. 1998/1918; ac O.S. 1999/500.

ac mae'n cynnwys amgylchiadau pan fo aelod o weithrediaeth neu fwrdd neu swyddog sy'n gweithredu ar ei ben ei hun yn arfer un o swyddogaethau awdurdod; ac

ystyr “chi” (“you”) yw chi fel aelod neu aelod cyfetholedig o awdurdod perthnasol.

Mewn perthynas â chyngor-cymuned, mae cyfeiriadau at swyddog monitro awdurdod a phwyllgor safonau awdurdod i'w darllen, yn y drefn honno, fel cyfeiriadau at swyddog monitro ac at bwyllgor safonau'r cyngor sir neu'r cyngor bwrdeistref sirol y mae ganddo swyddogaethau mewn perthynas â'r cyngor cymuned y mae'n gyfrifol amdano o dan adran 56(2) o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000.

Rhan 2 - Darpariaethau Cyffredinol

2. (1) Ac eithrio pan fo paragraff 3(a) yn gymwys, rhaid i chi gydymffurfio â'r cod ymddygiad hwn —

(a) pa bryd bynnag y byddwch yn cynnal busnes eich awdurdod, neu'n bresennol mewn un o gyfarfodydd eich awdurdod;

(b) pa bryd bynnag y byddwch yn gweithredu, yn honni gweithredu neu'n rhoi'r argraff eich bod yn gweithredu yn rôl aelod y cawsoch eich ethol neu eich penodi iddi;

(c) pa bryd bynnag y byddwch yn gweithredu, yn honni gweithredu neu'n rhoi'r argraff eich bod yn gweithredu fel un o gynrychiolwyr eich awdurdod; neu

(ch) ar bob adeg ac mewn unrhyw gapasiti, mewn cysylltiad ag ymddygiad a nodir ym mharagraffau 6(1)(a) a 7.

(2) Dylech ddarllen y cod hwn ar y cyd â'r egwyddorion cyffredinol a ragnodir o dan adran 49(2) o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 o ran Cymru.

3. Os byddwch wedi eich ethol, eich penodi neu eich enwebu gan eich awdurdod i wasanaethu —

(a) ar awdurdod perthnasol arall, neu ar unrhyw gorff arall, sy'n cynnwys awdurdod heddlu neu Fwrdd Iechyd Lleol rhaid i chi, pan fyddwch yn gweithredu ar ran yr awdurdod arall neu'r corff arall hwnnw, gydymffurfio â chod ymddygiad yr awdurdod arall neu'r corff arall hwnnw; neu

(b) ar unrhyw gorff arall nad oes ganddo god sy'n ymwneud ag ymddygiad ei aelodau, rhaid i chi, pan fyddwch yn gweithredu ar ran y corff arall hwnnw, gydymffurfio â'r cod ymddygiad hwn, ac eithrio pan yw'n gwrthdaro ag unrhyw rwymedigaethau cyfreithlon eraill y gall y corff hwnnw fod yn ddarostyngedig iddynt neu i'r graddau y mae'n gwrthdaro â'r cyfryw rwymedigaethau.

4. Rhaid i chi —

(a) cyflawni eich dyletswyddau a'ch cyfrifoldebau gan roi sylw dyladwy i'r egwyddor y dylai fod cyfle cyfartal i bawb, waeth beth fo'u rhyw, eu hil, eu hanabledd, eu cyfeiriadedd rhywiol, eu hoed neu eu crefydd;

(b) dangos parch at eraill ac ystyriaeth ohonynt;

(c) peidio ag ymddwyn fel bwli neu harasio unrhyw berson; a

(ch) peidio â gwneud dim sy'n cyfaddawdu, neu sy'n debygol o gyfaddawdu, didueddrwydd y sawl sy'n gweithio i'ch cyngor neu ar ei ran.

5. Rhaid i chi —

(a) peidio â datgelu gwybodaeth gyfrinachol neu wybodaeth y byddai'n rhesymol ystyried ei bod o natur gyfrinachol, heb gydsyniad datganedig person a awdurdodwyd i roi cydsyniad o'r fath, neu onid yw'r gyfraith yn mynnu eich bod yn gwneud hynny;

(b) peidio â rhwystro unrhyw berson rhag gweld gwybodaeth y mae gan y person hwnnw hawl i'w gweld yn ôl y gyfraith.

6. (1) Rhaid i chi —

(a) peidio ag ymddwyn mewn ffordd y gellid yn rhesymol ei hystyried yn un sy'n dwyn anfri ar eich swydd neu ar eich awdurdod;

(b) adrodd, p'un ai drwy weithdrefn adrodd gyfrinachol eich awdurdod neu'n uniongyrchol i'r awdurdod priodol, ar unrhyw ymddygiad gan aelod arall neu gan

unrhyw un sy'n gweithio i'ch awdurdod neu ar ei ran ac y mae'n rhesymol i chi fod o'r farn ei fod yn golygu neu'n debygol o olygu ymddygiad troseddol (nad yw at ddibenion y paragraff hwn yn cynnwys tramgwyddau neu ymddygiad y gellir ei gosbi drwy gosb benodedig);

(c) adrodd i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ac i swyddog monitro eich awdurdod ar unrhyw ymddygiad gan aelod arall y mae'n rhesymol i chi fod o'r farn ei fod yn groes i'r cod ymddygiad hwn;

(ch) peidio â gwneud cwynion blinderus, maleisus neu wacsaw yn erbyn aelodau eraill neu unrhyw un sy'n gweithio i'ch awdurdod neu ar ei ran.

(2) Rhaid i chi gydymffurfio ag unrhyw gais gan swyddog monitro eich awdurdod, neu gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, mewn cysylltiad ag ymchwiliad a wneir yn unol â'u gwahanol bwerau statudol.

7. Rhaid i chi —

(a) yn eich capasiti swyddogol neu fel arall, beidio â defnyddio neu geisio defnyddio eich safle yn amhriodol i roi neu i sicrhau mantais i chi eich hun neu i unrhyw berson arall, neu i greu neu i osgoi anfantais i chi eich hun neu i unrhyw berson arall;

(b) peidio â defnyddio adnoddau eich awdurdod, neu awdurdodi eraill i'w defnyddio—

(i) yn annoeth;

(ii) yn groes i ofynion eich awdurdod;

(iii) yn anghyfreithlon;

(iv) ac eithrio mewn dull a fwriedir i hwyluso neu i ffafrio cyflawni swyddogaethau'r awdurdod neu'r swydd yr ydych wedi eich ethol neu eich penodi iddo neu iddi;

(v) yn amhriodol at ddibenion gwleidyddol; neu

(vi) yn amhriodol at ddibenion preifat.

8. Rhaid i chi —

(a) pan fyddwch yn cyfrannu mewn cyfarfodydd neu'n gwneud penderfyniadau ynghylch busnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef, wneud hynny ar sail rhinweddau'r amgylchiadau o dan sylw ac er budd y cyhoedd gan roi sylw i unrhyw gyngor perthnasol a ddarperir gan swyddogion eich awdurdod, ac yn benodol gan—

(i) pennaeth gwasanaeth taledig yr awdurdod;

(ii) prif swyddog cyllid yr awdurdod;

(iii) swyddog monitro'r awdurdod;

(iv) prif swyddog cyfreithiol yr awdurdod (y dylid ymgynghori ag ef pan fo unrhyw amheuaeth ynghylch pŵer yr awdurdod i weithredu, ynghylch a yw'r cam a arfaethir yn dod o fewn y fframwaith polisi y cytunwyd arno gan yr awdurdod neu os gallai canlyniadau cyfreithiol gweithredu neu fethu â gweithredu gan yr awdurdod gael ôl-ffeithiau pwysig);

(b) rhoi rhesymau dros bob penderfyniad yn unol ag unrhyw ofynion statudol ac unrhyw ofynion rhesymol ychwanegol a osodir gan eich awdurdod.

9. Rhaid i chi —

(a) parchu'r gyfraith a rheolau eich awdurdod sy'n llywodraethu hawlio treuliau a lwfansau mewn cysylltiad â'ch dyletswyddau fel aelod;

(b) osgoi derbyn rhoddion oddi wrth neb, na lletygarwch (ac eithrio lletygarwch swyddogol, megis derbyniad dinesig neu weithio dros ginio, a awdurdodir yn briodol gan eich awdurdod) na buddiannau materol neu wasanaethau i chi eich hun neu i unrhyw berson os byddai gwneud hynny'n eich rhoi o dan rwymedigaeth amhriodol, neu os gallai'n rhesymol ymddangos fel pe bai'n gwneud hynny.

Rhan 3 - Buddiannau

Buddiannau Personol

10. (1) Ym mhob mater rhaid i chi ystyried a oes gennych fuddiant personol, ac a yw'r cod ymddygiad hwn yn ei gwneud yn ofynnol i chi ddatgelu'r buddiant hwnnw.

(2) Rhaid i chi ystyried bod gennych fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef —

(a) os yw'n gysylltiedig â'r canlynol, neu'n debygol o effeithio arnynt —

(i) unrhyw gyflogaeth yr ydych yn ymgymryd â hi neu fusnes yr ydych yn ei redeg;

(ii) unrhyw berson sy'n eich cyflogi neu sydd wedi eich penodi, unrhyw ffyrm yr ydych yn bartner ynddi neu unrhyw gwmni yr ydych yn gyfarwyddwr arno ac yn derbyn tâl;

(iii) unrhyw berson, ac eithrio eich awdurdod, sydd wedi rhoi taliad i chi mewn cysylltiad â'ch ethol neu mewn cysylltiad ag unrhyw dreuliau a dynnwyd gennych wrth i chi gyflawni eich dyletswyddau fel aelod;

(iv) unrhyw gorff corfforaethol y mae ganddo le busnes neu dir yn ardal eich awdurdod, ac y mae gennych chi fuddiant llesionol mewn dosbarth o warannau sydd

gan y corff hwnnw ac sy'n werth mwy na'r gwerth enwol o £25,000 neu un ganfed ran o gyfanswm cyfalaf cyfrannau dyroddedig y corff hwnnw;

(v) unrhyw contract am nwyddau, gwasanaethau neu waith neu weithfeydd a wnaed rhyngoch chi, rhwng ffyrn yr ydych yn bartner ynddi, neu rhwng cwmni yr ydych yn gyfarwyddwr arno ac yn derbyn tâl, neu rhwng corff o'r math a ddisgrifir yn is-baragraff (iv) uchod a'ch awdurdod;

(vi) unrhyw dir y mae gennych fuddiant llesiannol ynddo ac sydd yn ardal eich awdurdod;

(vii) unrhyw dir y mae eich awdurdod yn landlord arno ac y mae ffyrn yr ydych yn bartner ynddi, cwmni yr ydych yn gyfarwyddwr arno ac yn derbyn tâl, neu gorff o'r math a ddisgrifir yn is-baragraff (iv) uchod yn denant arno;

(viii) unrhyw gorff yr ydych wedi eich ethol, eich penodi neu eich enwebu gan eich awdurdod i fod arno;

(ix) unrhyw —

(aa) awdurdod cyhoeddus neu gorff sy'n arfer swyddogaethau o natur gyhoeddus;

(bb) cwmni, cymdeithas ddiwydiannol a darbodus, elusen, neu gorff arall a chanddo ddibenion elusenol;

(cc) corff y mae dylanwadu ar farn neu bolisi cyhoeddus ymhlith ei brif ddibenion;

(chch) undeb llafur neu gymdeithas broffesiynol; neu

(dd) clwb preifat neu gymdeithas breifat sy'n gweithredu o fewn ardal eich awdurdod,

(ee) yr ydych yn aelod ohono neu ohoni neu mewn safle rheolaeth neu reoli cyffredinol ynddo neu ynddi;

(x) unrhyw dir yn ardal eich awdurdod y mae gennych drwydded (ar eich pen eich hun neu ar y cyd ag eraill) i'w feddiannu am 28 o ddiwrnodau neu fwy;

(b) pe byddai'n rhesymol i aelod o'r cyhoedd ganfod bod gwrthdaro rhwng eich rôl o ran gwneud penderfyniad, ar y busnes hwnnw, ar ran eich awdurdod yn gyfan a'ch rôl o ran cynrychioli buddiannau etholwyr yn eich ward neu eich dosbarth etholiadol; neu

(c) pe byddai'n rhesymol ystyried penderfyniad arno yn benderfyniad a fyddai'n effeithio —

(i) ar eich llesiant neu eich sefyllfa ariannol, neu lesiant neu sefyllfa ariannol person yr ydych yn byw gydag ef, neu unrhyw berson y mae gennych gysylltiad personol agos ag ef;

(ii) ar unrhyw gyflogaeth yr ymgwymerir â hi neu fusnes a redir gan bersonau fel a ddisgrifir yn 10(2)(c)(i);

(iii) ar unrhyw berson sy'n cyflogi neu sydd wedi penodi'r cyfryw bersonau ag a ddisgrifir yn 10(2)(c)(i), unrhyw ffyrm y mae'r cyfryw bersonau'n bartneriaid ynddi, neu unrhyw gwmni y maent yn gyfarwyddwyr arno;

(iv) ar unrhyw gorff corfforaethol y mae gan bersonau fel a ddisgrifir yn 10(2)(c)(i) fuddiant llesiannol mewn dosbarth o warannau sy'n werth mwy na'r gwerth enwol o £5,000; neu

(v) ar unrhyw gorff a restrir ym mharagraffau 10(2)(a)(ix)(aa) i (dd) y mae personau a ddisgrifir yn 10(2)(c)(i) mewn safle rheolaeth neu reoli cyffredinol ynddo,

a hynny i raddau mwy —

(aa) yn achos awdurdod â dosbarthiadau etholiadol neu wardiau, na'r rhelyw o bobl eraill sy'n talu'r dreth gyngor, bobl eraill sy'n talu ardrethi neu breswylwyr eraill yn y dosbarth etholiadol neu'r ward, yn ôl y digwydd, y bydd y penderfyniad yn effeithio arnynt; neu

(bb) ym mhob achos arall, na'r rhelyw o bobl eraill sy'n talu'r dreth gyngor, o bobl eraill sy'n talu ardrethi neu breswylwyr eraill yn ardal yr awdurdod.

Datgelu Buddiannau Personol

11. (1) Pan fydd gennych fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef ac y byddwch yn bresennol mewn cyfarfod lle y caiff y busnes hwnnw ei ystyried, rhaid i chi ddatgelu ar lafar gerbron y cyfarfod hwnnw fodolaeth a natur y buddiant hwnnw cyn i'r cyfarfod ystyried y busnes neu ar ddechrau'r ystyriaeth, neu pan ddaw'r buddiant i'r amlwg.

(2) Pan fydd gennych fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef ac y byddwch yn gwneud —

(a) cynrychioliadau ysgrifenedig (p'un ai drwy lythyr, neges ffacs neu ar ryw ffurf arall ar gyfathrebu electronig) i un o aelodau neu o swyddogion eich awdurdod ynghylch y busnes hwnnw, dylech gynnwys manylion am y buddiant hwnnw yn y gyfathrebiaeth ysgrifenedig; neu

(b) cynrychioliadau llafar (p'un ai'n bersonol neu ar ryw ffurf ar gyfathrebu electronig) i un o aelodau neu o swyddogion eich awdurdod dylech ddatgelu'r buddiant ar ddechrau'r cyfryw gynrychioliadau, neu pan ddaw'n amlwg i chi fod gennych fuddiant

o'r fath, a chadarnhau'r cynrychioliad a'r buddiant yn ysgrifenedig o fewn 14 o ddiwrnodau ar ôl gwneud y cynrychioliad.

(3) Yn ddarostyngedig i baragraff 14(1)(b) isod, os bydd gennych fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef ac y byddwch wedi gwneud penderfyniad wrth arfer un o swyddogaethau gweithrediaeth neu fwrdd, rhaid i chi mewn perthynas â'r busnes hwnnw sicrhau bod unrhyw ddatganiad ysgrifenedig ynghylch y penderfyniad hwnnw'n cofnodi bodolaeth a natur eich buddiant.

(4) Rhaid i chi, mewn cysylltiad â buddiant personol nas datgelwyd eisoes, cyn cyfarfod neu'n syth ar ôl diwedd cyfarfod pan ddatgelir y buddiant yn unol ag is-baragraff 11(1), roi hysbysiad ysgrifenedig i'ch awdurdod yn unol ag unrhyw ofynion a nodir gan swyddog monitro eich awdurdod o bryd i'w gilydd ond, rhaid cynnwys o leiaf —

(a) manylion am y buddiant personol;

(b) manylion am y busnes y mae'r buddiant personol yn gysylltiedig ag ef; ac

(c) eich llofnod

(5) Pan fydd eich swyddog monitro wedi cytuno bod yr wybodaeth sy'n ymwneud â'ch buddiant personol yn wybodaeth sensitif, yn unol â pharagraff 16(1), mae eich rhwymedigaethau o dan y paragraff 11 hwn i ddatgelu'r cyfryw wybodaeth, p'un ai ar lafar neu'n ysgrifenedig, i'w disodli gan rwymedigaeth i ddatgelu bodolaeth buddiant personol ac i gadarnhau bod eich swyddog monitro wedi cytuno bod y cyfryw fuddiant personol o natur gwybodaeth sensitif.

(6) At ddibenion is-baragraff (4), dim ond os bod hysbysiad ysgrifenedig wedi ei ddarparu yn unol â'r cod hwn ers y dyddiad diwethaf pryd yr etholwyd chi, y penodwyd chi neu yr enwebwyd chi'n aelod o'ch awdurdod y bernir bod buddiant personol wedi ei ddatgelu eisoes.

(7) At ddibenion is-baragraff (3), os na ddarperir hysbysiad ysgrifenedig yn unol â'r paragraff hwnnw bernir na fyddwch wedi datgan buddiant personol yn unol â'r cod hwn.

Buddiannau sy'n Rhagfarnu

12. (1) Yn ddarostyngedig i is-baragraff (2) isod, os bydd gennych fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef bydd gennych hefyd fuddiant sy'n rhagfarnu yn y busnes hwnnw os bydd y buddiant yn un y bydd yn rhesymol i aelod o'r cyhoedd sy'n gwybod y ffeithiau perthnasol fod o'r farn ei fod mor arwyddocaol fel y bydd yn debygol o ragfarnu eich barn ynghylch buddiant cyhoeddus.

(2) Yn ddarostyngedig i is-baragraff (3), nid ystyrir bod gennych fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes os bydd y busnes hwnnw —

(a) yn gysylltiedig —

(i) ag awdurdod perthnasol arall yr ydych hefyd yn aelod ohono;

(ii) ag awdurdod cyhoeddus arall neu gorff sy'n arfer swyddogaethau o natur gyhoeddus lle yr ydych mewn safle rheolaeth neu reoli cyffredinol;

(iii) â chorff yr ydych wedi cael eich ethol, eich penodi neu eich enwebu gan eich awdurdod i fod arno;

(iv) â'ch rôl fel llywodraethwr ysgol (os na chwsoch eich penodi neu eich enwebu gan eich awdurdod) oni bai bod y busnes yn benodol gysylltiedig â'r ysgol yr ydych yn un o'i llywodraethwyr;

(v) â'ch rôl fel aelod o Fwrdd Iechyd Lleol os na chwsoch eich penodi neu eich enwebu gan eich awdurdod i fod arno;

(b) yn gysylltiedig:

(i) â swyddogaethau tai eich awdurdod os oes gennych denantiaeth neu les gyda'ch awdurdod, ar yr amod nad oes arnoch i'ch awdurdod ôl-ddyledion rhent o fwy na deufis, ac ar yr amod nad yw'r swyddogaethau hynny'n ymwneud yn arbennig â'ch tenantiaeth neu â'ch les;

(ii) â swyddogaethau eich awdurdod mewn cysylltiad â phrydau ysgol, cludiant a threuliau teithio, os ydych chi'n warchodwr, yn rhiant, yn fam-gu neu'n nain neu'n dad-cu neu'n daid, neu os oes gennych gyfrifoldeb rhiant (fel y'i diffinnir yn adran 3 o Deddf Plant 1989) dros blentyn sy'n cael addysg lawnamser, onid yw'r busnes yn benodol gysylltiedig â'r ysgol y mae'r plentyn hwnnw'n ei mynychu;

(iii) â swyddogaethau eich awdurdod mewn cysylltiad â thâl salwch statudol o dan Ran XI o Ddeddf Cyfraniadau a Budd-daliadau Nawdd Cymdeithasol 1992, os ydych yn cael, neu os oes gennych hawl i gael, taliad o'r fath gan eich awdurdod;

(iv) â swyddogaethau eich awdurdod mewn cysylltiad â lwfans neu daliad a wneir o dan adrannau 22(5), 24(4) a 173 i 176 o Deddf Llywodraeth Leol 1972, lwfans neu bensiwn o dan adran 18 o Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 neu lwfans neu daliad o dan adran 100 o Deddf Llywodraeth Leol 2000;

(c) yn gysylltiedig â'ch rôl fel cynghorydd cymunedol mewn perthynas â grant, benthyciad neu fath arall ar gymorth ariannol a wnaed gan eich cyngor cymuned i gyrrff cymunedol neu wirfoddol hyd at uchafswm o £500.

(3) Nid yw'r esemptiadau yn is-baragraff (2)(a) yn gymwys os yw'r busnes yn gysylltiedig â dyfarnu ar unrhyw gymeradwyaeth, cydsyniad, trwydded, caniatâd neu gofrestrriad.

Pwyllgorau Trosolygu a Chraffu

13. Bydd gennych hefyd fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes sydd gerbron un o bwyllgorau trosolygu a chraffu eich awdurdod (neu un o is-bwyllgorau pwyllgor o'r fath) —

(a) os bydd y busnes hwnnw'n gysylltiedig â phenderfyniad a wnaed (p'un a gafodd ei weithredu ai peidio) neu gam a gymerwyd gan weithrediaeth, bwrdd, neu un arall o bwyllgorau, is-bwyllgorau, cyd-bwyllgorau neu o gyd-is-bwyllgorau eich awdurdod; a

(b) os oeddech chi, ar yr adeg pan wnaed y penderfyniad neu pan gymerwyd y cam, yn aelod o'r weithrediaeth, y bwrdd, y pwyllgor, yr is-bwyllgor, y cyd-bwyllgor neu'r cyd-is-bwyllgor a grybwyllir yn is-baragraff (a) a'ch bod chi'n bresennol pan wnaed y penderfyniad hwnnw neu pan gymerwyd y cam hwnnw.

Cyfrannu mewn Perthynas â Datgelu Buddiannau

14. (1) Yn ddarostyngedig i is-baragraffau (2), (3) a (4), os bydd gennych fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef rhaid i chi, oni roddwyd i chi ollyngiad gan bwyllgor safonau eich awdurdod —

(a) ymadael â'r ystafell, y siambr neu'r man lle y mae cyfarfod i ystyried y busnes yn cael ei gynnal—

(i) pan fo is-baragraff (2) yn gymwys, yn syth ar ôl i'r cyfnod ar gyfer gwneud cynrychioliadau, ateb cwestiynau neu roi tystiolaeth sy'n ymwneud â'r busnes ddod i ben a beth bynnag cyn i ystyriaeth bellach o'r busnes ddechrau, p'un a ganiateir i'r cyhoedd aros yn bresennol ar gyfer y cyfryw ystyriaeth ai peidio; neu

(ii) mewn unrhyw achos arall, pa bryd bynnag y daw i'r amlwg bod y busnes hwnnw'n cael ei ystyried yn y cyfarfod hwnnw;

(b) peidio ag arfer swyddogaethau gweithrediaeth neu fwrdd mewn perthynas â'r busnes hwnnw;

(c) peidio â cheisio dylanwadu ar benderfyniad ynghylch y busnes hwnnw;

(ch) peidio â gwneud unrhyw gynrychioliadau ysgrifenedig (p'un ai drwy lythyr, neges ffacs neu ar ryw ffurf arall ar gyfathrebu electronig) mewn perthynas â'r busnes hwnnw; a

(d) peidio â gwneud unrhyw gynrychioliadau llafar (p'un ai'n bersonol neu ar ryw ffurf ar gyfathrebu electronig) mewn cysylltiad â'r busnes hwnnw neu rhaid i chi roi'r gorau ar unwaith i wneud y cyfryw gynrychioliadau llafar pan ddaw'r buddiant sy'n rhagfarnu i'r amlwg.

(2) Os oes gennych fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef cewch fod yn bresennol mewn cyfarfod ond dim ond er mwyn gwneud cynrychioliadau, ateb cwestiynau neu roi tystiolaeth sy'n ymwneud â'r busnes, ar yr amod y caniateir hefyd i'r cyhoedd fod yn bresennol yn y cyfarfod i'r un diben, p'un ai o dan hawl statudol neu fel arall.

(3) Nid yw is-baragraff (1) yn eich rhwystro rhag bod yn bresennol a chyfrannu mewn cyfarfod —

(a) os gofynnir i chi fod yn bresennol mewn cyfarfod pwyllgor trosolwg neu graffu, gan y cyfryw bwyllgor ac yntau'n arfer ei bwerau statudol; neu

(b) os oes gennych y fantais o fod gollyngiad wedi ei roi i chi ar yr amod —

(i) eich bod yn datgan yn y cyfarfod eich bod yn dibynnu ar y gollyngiad; a

(ii) eich bod, cyn y cyfarfod neu'n syth ar ôl i'r cyfarfod orffen, yn rhoi hysbysiad ysgrifenedig i'ch awdurdod a bod hwnnw'n cynnwys —

(aa) manylion y buddiant sy'n rhagfarnu;

(bb) manylion y busnes y mae'r buddiant sy'n rhagfarnu'n gysylltiedig ag ef;

(cc) manylion y gollyngiad a'r dyddiad pryd y'i rhoddwyd; a

(chch) eich llofnod.

(4) Os bydd gennych fuddiant sy'n rhagfarnu a'ch bod yn gwneud cynrychioliadau ysgrifenedig neu lafar i'ch awdurdod gan ddiwynnu ar ollyngiad, rhaid i chi ddarparu manylion am y gollyngiad o fewn unrhyw gynrychioliad ysgrifenedig neu lafar o'r fath ac, yn yr achos olaf hwn, rhaid i chi ddarparu hysbysiad ysgrifenedig ar gyfer eich awdurdod o fewn 14 o ddiwrnodau ar ôl gwneud y cynrychioliad.

Rhan 4 - Cofrestr Buddiannau Aelodau

Cofrestru Buddiannau Ariannol a Buddiannau Eraill ac Aelodaeth o Gyrrff a Safleoedd Rheoli

15. (1) darostyngedig i is-baragraff (3), rhaid i chi, o fewn 28 o ddiwrnodau ar ôl—

(a) i god ymddygiad eich awdurdod gael ei fabwysiadu neu i ddarpariaethau gorfodol y cod enghreifftiol hwn gael eu cymhwyso i'ch awdurdod; neu

(b) i chi gael eich ethol neu eich penodi i swydd (os digwydd hynny'n ddiweddarach), gofrestru eich buddiannau ariannol a'ch buddiannau eraill, os ydynt yn dod o fewn categori a grybwyllir ym mharagraff 10(2)(a) yng nghofrestr eich awdurdod a gedwir o dan adran 81(1) o Deddf Llywodraeth Leol 2000, drwy ddarparu hysbysiad ysgrifenedig ar gyfer swyddog monitro eich awdurdod.

(2) Rhaid i chi, o fewn 28 o ddiwrnodau ar ôl dod yn ymwybodol o unrhyw fuddiant personol newydd neu o newid i unrhyw fuddiant personol a gofrestrwyd o dan is-baragraff (1), gofrestru'r buddiant personol newydd hwnnw neu'r newid drwy ddarparu hysbysiad ysgrifenedig ar gyfer swyddog monitro eich awdurdod.

(3) Nid yw is-baragraffau (1) a (2) yn gymwys i wybodaeth sensitif a benderfynir yn unol â pharagraff 16(1).

(4) Ni fydd is-baragraff (1) yn gymwys os ydych yn aelod o awdurdod perthnasol sy'n gyngor cymuned pan fyddwch yn gweithredu yn eich capasiti fel aelod o awdurdod o'r fath.

Gwybodaeth sensitif

16. (1) Os byddwch yn ystyried bod yr wybodaeth sy'n ymwneud ag unrhyw un neu rai o'ch buddiannau personol yn wybodaeth sensitif, a bod swyddog monitro eich awdurdod yn cytuno, nid oes angen i chi gynnwys yr wybodaeth honno pan fyddwch yn cofrestru'r buddiant hwnnw, neu, yn ôl y digwydd, newid i'r buddiant o dan baragraff 15.

(2) Rhaid i chi, o fewn 28 o ddiwrnodau ar ôl i chi ddod yn ymwybodol o unrhyw newid yn eich amgylchiadau sy'n golygu nad yw gwybodaeth sydd wedi ei heithrio o dan is-baragraff (1) mwyach yn wybodaeth sensitif, hysbysu swyddog monitro eich awdurdod gan ofyn am i'r wybodaeth gael ei chynnwys yng nghofrestr buddiannau aelodau eich awdurdod.

(3) Yn y cod hwn, ystyr "gwybodaeth sensitif" ("sensitive information") yw gwybodaeth y mae ei rhoi ar gael i'w harchwilio gan y cyhoedd yn creu, neu'n debygol o greu, risg ddifrifol y gallech chi neu berson sy'n byw gyda chi fod yn destun trais neu fygythion.

Cofrestru Rhoddion a Lletygarwch

17. Rhaid i chi, o fewn 28 o ddiwrnodau ar ôl i chi gael unrhyw rodd, lletygarwch, buddiant materol neu fantais faterol, sy'n fwy na gwerth a bennir mewn penderfyniad gan eich awdurdod, ddarparu hysbysiad ysgrifenedig ar gyfer swyddog monitro eich awdurdod yn nodi bodolaeth a natur y rhodd honno, y lletygarwch hwnnw, y buddiant materol hwnnw neu'r fantais faterol honno.

CYNULLIAD CENEDLAETHOL CYMRU

NATIONAL ASSEMBLY FOR WALES

OFFERYNNAU STATUDOL

STATUTORY INSTRUMENTS

2001 Rhif 2279 (Cy. 169)

2001 No. 2279 (W. 169)

LLYWODRAETH LEOL,
CYMRU

LOCAL GOVERNMENT,
WALES

Rheoliadau Pwyllgorau Safonau
(Caniatáu Gollyngiadau) (Cymru)
2001

The Standards Committees (Grant
of Dispensations) (Wales)
Regulations 2001

NODYN ESBONIADOL

EXPLANATORY NOTE

(Nid yw'r nodyn hwn yn rhan o'r Rheoliadau)

(This note does not form part of the Regulations)

O dan adran 51 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 ("y Ddeddf") mae'n ofynnol i gynghorau sir a chynghorau bwrdeistref sirol, awdurdodau lân ac awdurdodau Parciau Cenedlaethol yng Nghymru ("awdurdodau perthnasol") fabwysiadu cod ymddygiad ar gyfer aelodau ac aelodau cyfetholedig sy'n gorfod ymgorffori unrhyw ddarpariaethau gorfodol o unrhyw god ymddygiad enghreifftiol a gyhoeddir gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru o dan adran 50(2) o'r Ddeddf.

County and county borough councils, community councils, fire authorities and National Park authorities in Wales ("relevant authorities") are required by section 51 of the Local Government Act 2000 ("the Act") to adopt a code of conduct for members and co-opted members which must incorporate any mandatory provisions of any model code of conduct issued by the National Assembly for Wales under section 50(2) of the Act.

Mae adran 81(1) a (2) o'r Ddeddf yn darparu bod yn rhaid i'r swyddog monitro ym mhob awdurdod perthnasol sefydlu a chadw cofrestr o fuddiannau aelodau ac aelodau cyfetholedig yr awdurdod a bod darpariaethau gorfodol y cod enghreifftiol sy'n gymwysadwy i bob awdurdod perthnasol yn gorfod ei gwneud yn ofynnol i aelodau ac aelodau cyfetholedig pob awdurdod gofrestru unrhyw fuddiannau ariannol ac eraill a bennir yn y darpariaethau gorfodol yng nghofrestr yr awdurdod hwnnw.

Section 81(1) and (2) of the Act provides that the monitoring officer of each relevant authority must establish and maintain a register of interests of the members and co-opted members of the authority and that the mandatory provisions of the model code applicable to each relevant authority must require the members and co-opted members of each authority to register in that authority's register such financial and other interests as are specified in the mandatory provisions.

O dan adran 81(3) a (4) o'r Ddeddf rhaid i'r darpariaethau gorfodol hynny ei gwneud yn ofynnol hefyd i aelod neu aelod cyfetholedig o awdurdod perthnasol sydd â buddiant o'r fath ei ddatgelu cyn cymryd rhan mewn unrhyw fusnes gan yr awdurdod sy'n berthnasol i'r buddiant a gwneud darpariaeth i atal yr aelod neu'r aelod cyfetholedig hwnnw rhag cymryd rhan mewn unrhyw fusnes gan yr awdurdod y mae'r buddiant a ddatgelwyd yn berthnasol iddo neu i gyfyngu ar y rhan y mae'n ei chymryd ynddo.

Under section 81(3) and (4) of the Act those mandatory provisions must also require a member or co-opted member of a relevant authority who has such an interest to disclose it before taking part in any business of the authority which relates to it and make provision for preventing or restricting the participation of that member or co-opted member in any business of the authority to which the disclosed interest relates.

Mae adran 81(4) o'r Ddeddf yn darparu nad yw unrhyw gyfranogiad gan aelod neu aelod cyfetholedig o awdurdod perthnasol mewn unrhyw fusnes a waherddir gan y darpariaethau gorfodol yn fethiant i gydymffurfio â chod ymddygiad yr awdurdod os yw'r aelod neu'r aelod cyfetholedig wedi gweithredu yn unol â gollyngiad rhag y gwaharddiad a gafodd ei ganiatáu gan bwyllgor safonau'r awdurdod yn unol â rheoliadau a wneir o dan is-adran (5).

Mae'r rheoliadau hyn yn rhagnodi'r amgylchiadau y caiff pwyllgorau safonau'r awdurdodau perthasol ganiatáu gollyngiadau o'r fath odanynt.

Section 81(4) of the Act provides that any participation by a member or co-opted member of a relevant authority in any business which is prohibited by the mandatory provisions is not a failure to comply with the authority's code of conduct if the member or co-opted member has acted in accordance with a dispensation from the prohibition granted by the authority's standards committee in accordance with regulations made under subsection (5).

These regulations prescribe the circumstances in which standards committees of relevant authorities may grant such dispensations.

2001 Rhif 2279 (Cy. 169)

2001 No. 2279 (W. 169)

LLYWODRAETH LEOL,
CYMRULOCAL GOVERNMENT,
WALESRheoliadau Pwyllgorau Safonau
(Caniatáu Gollyngiadau) (Cymru)
2001The Standards Committees (Grant
of Dispensations) (Wales)
Regulations 2001

Wedi'u gwneud 21 Mehefin 2001
Yn dod i rym 28 Gorffennaf 2001

Made 21st June 2001
Coming into force 28th July 2001

Mae Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn gwneud y Rheoliadau canlynol drwy arfer y pwerau a roddwyd iddo gan adran 81(5) ac (8) o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000(a).

The National Assembly for Wales makes the following Regulations in exercise of the power given to it by section 81(5) and (8) of the Local Government Act 2000(a).

Enw, cychwyn, cymhwyso a dehongli

Name, commencement, application and interpretation

1.- (1) Enw'r Rheoliadau hyn yw Rheoliadau Pwyllgorau Safonau (Caniatáu Gollyngiadau) (Cymru) 2001 a deuant i rym ar 28 Gorffennaf 2001.

1.- (1) The name of these Regulations is the Standards Committees (Grant of Dispensations) (Wales) Regulations 2001 and they shall come into force on 28th July 2001.

(2) Mae'r Rheoliadau hyn yn gymwys i Gymru yn unig.

(2) These Regulations apply to Wales only.

(3) Yn y Rheoliadau hyn -

(3) In these Regulations -

mae "aelod" ("*member*") yn cynnwys aelod cyfetholedig;

"interest" ("*buddiant*") means an interest which is required to be registered in the relevant authority's register of interests;

ystyr "awdurdod perthnasol" ("*relevant authority*") yw cyngor sir neu gyngor bwrdeistref sirol, cyngor cymuned, awdurdod tân neu awdurdod Parc Cenedlaethol;

"member" ("*aelod*") includes a co-opted member;

ystyr "buddiant" ("*interest*") yw buddiant y mae'n ofynnol ei gofrestru yng nghofrestr buddiannau'r awdurdod perthnasol;

"relevant authority" ("*awdurdod perthnasol*") means a county or county borough council, a community council, a fire authority or a National Park authority;

ystyr "corff gwirfoddol" ("*voluntary organisation*") yw corff (heblaw awdurdod lleol neu gorff cyhoeddus arall) sy'n cynnal ei weithgareddau heblaw ar gyfer gwneud elw;

"the Act" ("*y Ddeddf*") means the Local Government Act 2000; and

acystyr "y Ddeddf" ("*the Act*") yw Deddf Llywodraeth Leol 2000.

"voluntary organisation" ("*corff gwirfoddol*") means a body (other than a local authority or other public body) whose activities are carried on otherwise than for profit.

(a) 2000 p. 22.

(a) 2000 c. 22.

Yr amgylchiadau lle gellir caniatáu gollyngiadau

2. Caiff pwyllgor safonau awdurdod perthnasol ganiatáu gollyngiadau o dan adran 81(4) o'r Ddeddf -

(a) os oes gan ddim llai na hanner aelodau'r awdurdod perthnasol neu hanner aelodau un o bwyllgorau'r awdurdod (yn ôl fel y digwydd) y mae'r busnes i gael ei ystyried ganddo fuddiant sy'n berthnasol i'r busnes hwnnw;

(b) os oes gan ddim llai na hanner aelodau gweithrediaeth arweinydd a chabinet y mae'r busnes i gael ei ystyried ganddo fuddiant sy'n berthnasol i'r busnes hwnnw a bod naill ai paragraff (ch) neu baragraff (d) hefyd yn gymwys;

(c) yn achos cyngor sir neu gyngor bwrdeistref sirol, os byddai anallu aelod i gymryd rhan yn tarfu ar gydbwysedd gwleidyddol yr awdurdod perthnasol neu'r pwyllgor o'r awdurdod y mae'r busnes i'w ystyried ganddo i'r fath raddau nes y byddai'r canlyniad yn debygol o gael ei effeithio;

(ch) os yw natur buddiant yr aelod yn gyfryw fel na fyddai cyfranogiad yr aelod yn y busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo yn niweidio hyder y cyhoedd yn y modd y mae busnes yr awdurdod perthnasol yn cael ei gynnal;

(d) os yw'r buddiant yn gyffredin i'r aelod ac i gyfran arwyddocaol o'r cyhoedd;

(dd) os oes cyfiawnhad i'r aelod gymryd rhan yn y busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo oherwydd rôl neu arbenigedd penodol yr aelod;

(e) os yw'r busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo i'w ystyried gan bwyllgor trosolygu a chraffu i'r awdurdod perthnasol ac nad yw buddiant yr aelod yn fuddiant ariannol;

(f) os yw'r busnes sydd i'w ystyried yn berthnasol i arian neu eiddo corff gwirfoddol y mae'r aelod yn aelod o'i bwyllgor neu ei fwrdd rheoli heblaw fel cynrychiolydd yr awdurdod perthnasol ac nad oes gan yr aelod unrhyw fuddiant arall yn y busnes hwnnw ar yr amod na fydd unrhyw ollyngiad yn ymestyn i gymryd rhan mewn unrhyw bleidlais mewn perthynas â'r busnes hwnnw; neu

(ff) os yw'n ymddangos i'r pwyllgor ei bod o les i drigolion ardal yr awdurdod perthnasol i'r anallu gael ei godi, ar yr amod bod hysbysiad ysgrifenedig bod y gollyngiad yn cael ei ganiatáu yn cael ei roi i Gynulliad Cenedlaethol Cymru o fewn saith diwrnod a hynny mewn unrhyw fodd y gall ei bennu.

Circumstances in which dispensations may be granted

2. The standards committee of a relevant authority may grant dispensations under section 81(4) of the Act where -

(a) no fewer than half of the members of the relevant authority or of a committee of the authority (as the case may be) by which the business is to be considered has an interest which relates to that business;

(b) no fewer than half of the members of a leader and cabinet executive of the relevant authority by which the business is to be considered has an interest which relates to that business and either paragraph (d) or (e) also applies;

(c) in the case of a county or county borough council, the inability of the member to participate would upset the political balance of the relevant authority or of the committee of the authority by which the business is to be considered to such an extent that the outcome would be likely to be affected;

(d) the nature of the member's interest is such that the member's participation in the business to which the interest relates would not damage public confidence in the conduct of the relevant authority's business;

(e) the interest is common to the member and a significant proportion of the general public;

(f) the participation of the member in the business to which the interest relates is justified by the member's particular role or expertise;

(g) the business to which the interest relates is to be considered by an overview and scrutiny committee of the relevant authority and the member's interest is not a pecuniary interest;

(h) the business which is to be considered relates to the finances or property of a voluntary organisation of whose management committee or board the member is a member otherwise than as a representative of the relevant authority and the member has no other interest in that business provided that any dispensation shall not extend to participation in any vote with respect to that business; or

(i) it appears to the committee to be in the interests of the inhabitants of the area of the relevant authority that the disability should be removed provided that written notification of the grant of the dispensation is given to the National Assembly for Wales within seven days in such manner as it may specify.

Llofnodwyd ar ran Cynulliad Cenedlaethol Cymru o dan adran 66(1) o Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998(a).

Signed on behalf of the National Assembly for Wales under section 66(1) of the Government of Wales Act 1998(a).

21 Mehefin 2001

21st June 2001

D. Elis-Thomas

Llywydd y Cynulliad Cenedlaethol

The Presiding Officer of the National Assembly

(a) 1998 p. 38.

(a) 1998 c. 38.

CYNULLIAD CENEDLAETHOL CYMRU

OFFERYNNAU STATUDOL

2001 Rhif 2279 (Cy. 169)

LLYWODRAETH LEOL,
CYMRU

Rheoliadau Pwyllgorau Safonau
(Caniatáu Gollyngiadau) (Cymru)
2001

NATIONAL ASSEMBLY FOR WALES

STATUTORY INSTRUMENTS

2001 No. 2279 (W. 169)

LOCAL GOVERNMENT,
WALES

The Standards Committees (Grant
of Dispensations) (Wales)
Regulations 2001

© Hawlfraint y Goron 2001

Argraffwyd a chyhoeddwyd yn y Deyrnas Unedig gan The Stationery
Office Limited o dan awdurdod ac arolygiaeth Carol Tullo, Rheolwr
Gwasg Ei Mawrhydi ac Argraffydd Deddfau Seneddol y Frenhines.

£2.00

W/321/07/01

ON

© Crown copyright 2001

Printed and Published in the UK by the Stationery Office Limited
under the authority and superintendence of Carol Tullo,
Controller of Her Majesty's Stationery Office and Queen's Printer of
Acts of Parliament.

ISBN 0-11-090284-X

9 780110 902845

Gall y Pwyllgor hwn adolygu a sgriwneiddio penderfyniadau a wnaed neu gamau a gymerwyd yng nghyswllt cyflawni swyddogaethau trosedd ac anhrefn gan Awdurdod Cyfrifol dan Adrannau 5 a 6 Deddf Trosedd ac Anhrefn 1998. Gall y Pwyllgor gyflwyno adroddiadau neu argymhellion i'r Cyngor llawn neu i'r Pwyllgor Gwaith yng nghyswllt cyflawni swyddogaethau trosedd ac anhrefn a than amgylchiadau o'r fath bydd raid iddo gyflwyno copi i bob Awdurdod Cyfrifol ac i'r Bobl a'r Cyrff Cydweithredol hynny a nodir yn y Ddeddf.

Hefyd bydd raid i'r Pwyllgor ystyried unrhyw fater trosedd ac anhrefn lleol (fel y diffinnir hynny dan Adran 19 Deddf yr Heddlu a Chyfiawnder 2006) sy'n ymddangos ar raglen y cyfarfod ar ôl i'r mater gael ei drosglwyddo i'r Pwyllgor gan aelod o'r Cyngor. Rhaid iddo ystyried a ydyw am baratoi adroddiad neu argymhellion i'r Cyngor llawn a/neu'r Pwyllgor Gwaith yng nghyswllt y mater trosedd ac anhrefn lleol gan ystyried unrhyw sylwadau a wnaeth yr aelod cysylltiedig. Os ydyw'r Pwyllgor yn penderfynu peidio â pharatoi adroddiad nac argymhellion rhaid iddo roddi gwybod i'r aelod perthnasol am ei benderfyniad ac egluro pam. Os ydyw'r Pwyllgor yn paratoi adroddiad neu argymhellion i'r Cyngor llawn a/neu'r Pwyllgor Gwaith yna rhaid iddo gyflwyno copi o'r adroddiad neu o'r argymhellion i'r aelod cysylltiedig ac i'r Awdurdod Cyfrifol a'r Bobl neu'r Cyrff Cydweithredol yn ôl fel y tybio'n briodol.

Pryd bynnag y bydd y Pwyllgor yn cyflwyno copi o adroddiad neu o argymhellion i Awdurdod Cyfrifol neu i Bobl neu Gyrff Cydweithredol bydd raid iddo hefyd atgoffa'r Awdurdod/Corff o'i ddyletswydd statudol i ystyried yr adroddiad neu'r argymhellion wrth gyflawni ei swyddogaethau, hefyd ystyried yr adroddiad neu'r argymhellion ac ymateb i'r Pwyllgor gan ddweud pa gamau (os cymerir camau) y mae'r person neu'r corff hwnnw yn bwriadu eu cymryd.

4.6 Rheolau Gweithdrefn Materion Cynllunio

Cynnwys

4.6.1 Cyflwyniad

4.6.2 Penderfynu ar geisiadau cynllunio

4.6.3 Trafodaethau rhagarweiniol (cyn gwneud penderfyniad) swyddogion gydag Ymgeiswyr

4.6.4 Cynghorwyr yn lobïo ac yn cael eu lobïo

4.6.5 Trefniadau siarad ac eistedd yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion

4.6.6 Cyfarfodydd cyhoeddus yn ymwneud â chynigion datblygu

4.6.7 Cynghorwyr sy'n aelodau o'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion a hefyd yn

gynghorwyr tref neu gymuned

4.6.8 Gohebiaeth a dderbyniwyd gan gynghorwyr

4.6.9 Cofrestru a datgan diddordeb

4.6.10 Cynghorwyr a swyddogion yn cyflwyno cynigion datblygu

4.6.11 Adroddiadau swyddogion i'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion

4.6.12 Penderfynu yn groes i argymhellion swyddogion a/neu y cynllun datblygu

4.6.13 Apeliadau yn erbyn penderfyniadau'r Cyngor

4.6.14 Ymddygiad swyddogion

4.6.15 Y berthynas rhwng Cynghorwyr a swyddogion

4.6.16 Ymweliadau safle gan y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion

4.6.17 Anrhegion a lletygarwch

4.6.18 Hyfforddiant

Atodiad

4.6.19 Protocol ar gyfer ymweliadau'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion â Safleoedd

4.6.20 Rôl Cadeirydd y Pwyllgor

4.6.21 Y Cyhoedd yn siarad

4.6.1 Cyflwyniad

4.6.1.1 Un o ddyletswyddau pwysig y Cyngor Sir yw penderfynu ar geisiadau cynllunio. Mae'r rheolau hyn yn pennu sut y bydd y Cyngor, fel awdurdod cynllunio lleol, yn delio â cheisiadau cynllunio ac maent yn berthnasol i gynghorwyr a swyddogion gan ddibynnu ar y cyd-destun.

4.6.1.2 swyddogion Cynllunio, yn gweithredu ar ran yr awdurdod cynllunio lleol, fydd yn penderfynu ar y rhan fwyaf o'r ceisiadau a'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion (y Pwyllgor) fydd yn penderfynu ar bob cais arall. Mae'r rheolau sy'n pennu pa un ai swyddogion ynteu'r Pwyllgor fydd yn penderfynu ar geisiadau yn Rhan 3 y Cyfansoddiad hwn ym mharagraffau 3.4.3 a 3.5.3.15. O'r achosion hynny lle gall y Pwyllgor wneud y penderfyniad, yr un mwyaf arwyddocaol yw lle y gall y cynghorydd lleol (yr un sy'n cynrychioli'r ardal leol lle mae'r tir sy'n destun cais cynllunio) fynnu ar

gyflwyno cais i'r Pwyllgor benderfynu arno (un a allai fel arall gael ei benderfynu gan swyddogion). Yn yr achosion hyn, rhaid i'r cynghorydd lleol 'alw i mewn' yn ysgrifenedig gais o'r fath a gan gyfeirio'r cais galw i mewn at y Prif Swyddog Cynllunio o fewn 21 diwrnod o ddyddiad y llythyr yn rhoi gwybod iddo/iddi am y cais. Yn achos y ceisiadau hynny a elwir yn rhai economaidd "gyda brys" caniateir 14 diwrnod yn unig i'w trosglwyddo i'r Pwyllgor. Gall y cynghorydd lleol dynnu'n ôl eu cais i alw penderfyniad i mewn ar unrhyw adeg cyn cyhoeddi Rhaglen y Pwyllgor drwy roi gwybod i'r swyddog achos a chadarnhau'n ysgrifenedig bod y cais yn cael ei dynnu'n ôl.

4.6.1.3 Nid yw cynllunio yn wyddor fanwl. Yn hytrach, mae'n dibynnu ar farn gytbwys oddi mewn i gyd-destun polisi cadarn. Mae hefyd yn dra dadleuol oherwydd bod y penderfyniadau'n cael effaith ar fywyd bob dydd pawb a buddiannau preifat unigolion, tirfeddianwyr a datblygwyr. Caiff hyn ei ddwysáu gan natur agored y drefn (mae'n mynd o'i ffordd i wahodd y farn gyhoeddus cyn penderfynu) a natur gyfreithiol cynlluniau datblygu a rhybuddion penderfyniad. Mae'n bwysig, felly, bod y broses o wneud penderfyniadau yn agored ac eglur.

4.6.1.4 Un o amcanion allweddol y drefn gynllunio yw rheoli datblygiadau er lles y cyhoedd. Wrth gyflawni hyn, mae cynllunio o reidrwydd yn cael effaith ar fuddiannau tir ac eiddo, gwerth ariannol tiroedd ac ansawdd yr amgylchedd. Mae'n bwysig, felly, bod awdurdodau cynllunio lleol yn gwneud penderfyniadau cynllunio yn agored pan gânt effaith ar y buddiannau hyn a bod y penderfyniadau yn ddiuedd, yn seiliedig ar farn ddoeth ac wedi eu gwneud am resymau y mae modd eu cyfiawnhau. Ni ddylai'r broses adael dim lle i awgrymu, gydag unrhyw gyfiawnhad, bod penderfyniad yn rhagfarnllyd, yn unochrog neu heb fod yn deg.

4.6.2 Penderfynu ar Geisiadau Cynllunio

4.6.2.1 Weithiau bydd penderfyniadau ar geisiadau cynllunio yn cael eu galw yn benderfyniadau rheoleiddiol neu led-farnwrol ac mae hyn yn golygu fod raid i'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau o'r fath

4.6.2.1.1 ystyried yr holl ystyriaethau cynllunio perthnasol

4.6.2.1.2 anwybyddu ystyriaethau amherthnasol neu rai y tu allan i'r maes cynllunio

4.6.2.1.3 gweithredu'n ddiuedd, yn deg a pheidio ystyried unrhyw ystyriaethau gwleidyddol

4.6.2.2 Mae cyfraith cynllunio yn mynnu bod awdurdodau cynllunio lleol yn penderfynu ar geisiadau cynllunio yn unol â'r Cynllun Datblygu Statudol oni bai fod ystyriaethau cynllunio perthnasol yn dangos fel arall. Mae'r pwyslais wrth benderfynu ar geisiadau ar drefn 'yn ôl cynllun'.

4.6.2.3 Dibynna'r gyfundrefn gynllunioar ystyried cynigion preifat yn erbyn lles

cyffredinol y cyhoedd. Yn aml mae llawer yn y fantol yn y broses hon a bydd y rhai sy'n rhan ohoni yn aml yn tynnu'n groes iawn i'w gilydd.

4.6.2.4 Mae'n ddyletswydd ar y bobl hynny sy'n penderfynu ar geisiadau cynllunio i ystyried sylwadau ddaw i olwg yr awdurdod cynllunio lleol o ganlyniad i ymgynghori gyda chyrff â diddordeb neu o ganlyniad i rybudd cyhoeddus neu hysbysu cymdogion. Wrth bwysu a mesur mae angen penderfynu pa sylwadau sy'n berthnasol i'r penderfyniad a pha bwysau i osod arnynt. Ni ddylai'r Pwyllgor ddod i gasgliad hyd oni fydd holl ffeithiau wedi'u cyflwyno yn adroddiad y swyddog i'r Pwyllgor.

4.6.2.5 Rhaid i gynghorwyr beidio â gwneud ymrwymiad ynghylch unrhyw fater cynllunio cyn ei ystyried yn y Pwyllgor. Mae'n cael ei dderbyn, fodd bynnag, y bydd ymgeiswyr, asiantau a gwrthwynebwyr o bryd i'w gilydd yn mynd i ben cynghorwyr unigol ynghylch cynigion cynllunio. Amcan y rheolau hyn yw cynorthwyo cynghorwyr ar sut i drin digwyddiadau o'r fath a chawsant eu llunio i sicrhau cadw cywirdeb y drefn benderfynu.

4.6.2.6 Gallai peidio â dilyn y Rheolau hyn, heb reswm da, fod yn ystyriaeth mewn ymchwiliadau i achosion posibl o gamweinyddu neu mewn ymchwiliad i ymddygiad cynghorwyr ac/neu swyddogion.

4.6.3 Trafodaethau Rhagarweiniol (Cyn Gwneud Penderfyniad) Swyddogion GydagYmgeiswyr

4.6.3.1 Mewn unrhyw drafodaethau ar faterion cynllunio, eglurir bob amser ar y dechrau na fydd trafodaeth o'r fath :

- yn rhwymo'r awdurdod cynllunio lleol i wneud penderfyniad arbennig, a
- bod unrhyw sylwadau yn cael eu mynegi ar sail barn broffesiynol y swyddogion ar y pryd ond heb ymrwymo'r awdurdod cynllunio lleol i unrhyw benderfyniad arbennig.

4.6.3.2 Bydd unrhyw gyngor a roddir :

- yn gyson ac yn seiliedig ar y Cynllun Datblygu ac ystyriaethau perthnasol eraill.
- yn ddiuedd a'r gorau y gall swyddog ei roddi dan yr amgylchiadau, a
- bydd yn ceisio dwyn sylw at unrhyw broblemau amlwg.

4.6.3.3 Ni chaiff cynghorydd gymryd rhan yn nhrafodaethau'r swyddogion gydag ymgeiswyr ar unrhyw adeg cyn penderfynu ar y cais. Pan fo hynny'n digwydd mae modd cyflwyno cwyn am y cynghorydd i Swyddog Monitro'r Cyngor.

4.6.4 Cynghorwyr yn Lobïo ac yn cael eu Lobïo

4.6.4.1 Cynghorwyr sy'n Aelodau o'r Pwyllgor

4.6.4.1.1 Mae ymgeiswyr, gwrthwynebwyr ac eraill â diddordeb yng nghanlyniad

ceisiadau cynllunio yn debygol o gysylltu gyda Chynghorwyr sy'n aelodau o'r Pwyllgor. **Oherwydd natur led-farnwrol neu reoleiddiol penderfyniadau cynllunio, ni ddylai cynghorwyr ar y Pwyllgor ganiatáu i neb eu lobïo** - pa un ai o blaid neu yn erbyn cais. Os digwydd hynny, dylent hysbysu'r person sy'n ceisio pwysu arnynt, os bydd iddynt drafod y cais gyda'r person hwnnw, y gall hynny eu gwahardd rhag cymryd rhan yn y penderfyniad ar y cais. Yn lle hynny, dylid cynghori darpar lobïwyr i gysylltu gyda'u cynghorydd lleol (gweler 4.6.4.3 isod) neu swyddog priodol yn yr Adran Gynllunio.

4.6.4.1.2 Ni ddylai cynghorwyr sydd ar y Pwyllgor drefnu cefnogaeth neu wrthwynebiad lleol i gynnig cynllunio os ydynt am gymryd rhan yn y drafodaeth ar y cais yn ddiweddarach.

4.6.4.1.3 **Wrth ystyried yr angen i wneud penderfyniadau'n ddiuedd, ni ddylai cynghorwyr ar y Pwyllgor ffafrio, na rhoi'r argraff o ffafrio, unrhyw berson, cwmni, grwp nac ardal, na datgan cyn y cyfarfod pa ffordd y bwriadant bleidleisio.** Byddai gwneud hynny heb gael yr holl wybodaeth a sylwadau perthnasol yn annheg a niweidiol. Os bydd cynghorydd yn teimlo y byddai'r cyhoedd yn credu iddynt ddod i farn bendant ar y mater neu gais cynllunio cyn y cyfarfod, neu fod person â diddordeb wedi pwysu arnynt, ni ddylent gymryd rhan yn y drafodaeth, na phleidleisio ar y mater. Nid yw hyn yn cael effaith ar eu hawl i annerch y Pwyllgor yn ôl darpariaeth adran 5.2 y rheolau hyn (4.6.5.2).

4.6.4.1.4 Pan fo'r Swyddog Monitro neu gynrychiolydd yn credu bod cynghorydd wedi gwneud drwg i'w sefyllfa trwy fynegi barn bendant ar gais cyn i'r Pwyllgor benderfynu arno, bydd y Swyddog Monitro neu gynrychiolydd yn hysbysu'r cynghorydd y byddai'n amhriodol iddo gymryd rhan yn y drafodaeth, neu bleideisio ar y cais. Gyda'r cynghorydd, fodd bynnag, mae'r penderfyniad terfynol - ond bydd yn wynebu sgrwtini o'r tu allan.

4.6.4.2 Cynghorwyr nad ydynt yn aelodau o'r Pwyllgor

Ni ddylai ymgeiswyr, gwrthwynebwyr nac unrhyw un sydd â diddordeb yn y penderfyniad terfynol ar gais cynllunio lobïo cynghorwyr nad ydynt yn aelodau o'r Pwyllgor. Os oes rhywun yn cysylltu gyda'r cynghorwyr hyn yna dylai'r cynghorwyr roi gwybod i'r sawl sy'n lobïo y dylent un ai gysylltu gyda'u cynghorydd lleol (gweler 4.6.4.3 isod) neu gyda'r swyddog priodol yn yr Adran Gynllunio. Os ydyw cynghorydd o'r fath yn cael ei lobïo yna ni ddylai lobïo cynghorwyr sy'n aelodau o'r Pwyllgor ac ni fydd â'r hawl i siarad yng nghyfarfodydd y Pwyllgor.

4.6.4.3 Cynghorwyr Lleol

4.6.4.3.1 Mae gwahaniaethau i'r rheolau sy'n ymddangos yn 4.6.4.1.1 a 4.6.4.2 yng nghyswllt y cynghorydd lleol, h.y. y cynghorydd y mae'r datblygiad arfaethedig yn ei ward.

4.6.4.3.2 Os nad yw'r cynghorydd lleol yn aelod o'r Pwyllgor yna mae'n iawn i ymgeisydd, in wrthwynebydd neu unrhyw un arall â diddordeb yn y penderfyniad terfynol ar y cais cynllunio lobïo'r cynghorydd lleol hwnnw. Os ydyw'r cynghorydd lleol yn cael ei lobïo a chyda'r amod nad oes ganddo ddiddordeb i'w ddatgan yn unol â'r Côd Ymddygiad i gynghorwyr, yna bydd â'r hawl i gyflwyno sylwadau i'r Pwyllgor a siarad yn y Pwyllgor. Fodd bynnag, ni chaiff fel unigolyn lobïo, nac yn uniongyrchol nac yn anuniongyrchol, cynghorwyr sydd ar y Pwyllgor.

4.6.4.3.3. Os ydyw'r cynghorydd lleol yn aelod o'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion, yna bydd darpariaethau rheol 4.6.4.3.2. uchod yn berthnasol iddynt a gall o/hi annerch y Pwyllgor ond ni fydd ganddo/ganddi'r hawl naill ai i gynnig neu i eilio unrhyw argymhelliad nac ychwaith i bleidleisio ar y cais. Ond gall o/hi os ydynt yn dymuno, gyfeirio'r person sy'n ceisio ei lobïo i gynghorydd sy'n cynrychioli ward gyfagos ac sydd ddim ar y Pwyllgor ac i bwrpas y rheolau hyn, ystyrir mai cynghorydd o'r fath fydd y cynghorydd lleol,

4.6.4.3.4 Ni all y cynghorwyr lleol gyflwyno sylwadau yng nghyfarfodydd y Pwyllgor na chwarae rhan yn y broses o wneud penderfyniadau ar geisiadau cynllunio os oes ganddynt ddiddordeb i'w ddatgan yn unol a'r Côd Ymddygiad i gynghorwyr. Bydd hyn yn berthnasol - pa un a ydynt yn aelodau ai peidio o'r Pwyllgor. Os ydyw cynghorydd lleol yn cael ei hun yn y sefyllfa hon dylai yrru unrhyw lobïwr at gynghorydd sy'n cynrychioli ward gyffiniol ond heb fod ar y Pwyllgor ac i bwrpas y rheolau hyn ystyrir bod cynghorydd o'r fath yn gynghorydd lleol.

4.6.4.4 Pan fo llythrau hysbysu cymdogion yng nghyswllt cais cynllunio yn cael eu gyrru i eiddo heb fod yn yr un ward â safle'r cais yna gall y cynghorydd sy'n cynrychioli'r eiddo dan sylw siarad fel cynghorydd lleol yn y Pwyllgor. Dim ond yr hawl i siarad yn y Pwyllgor a roddir dan y rheol hon ac nid yw'n rhoddi unrhyw hawliau eraill i'r cynghorydd dan sylw fel cynghorydd lleol.

4.6.5 Trefniadau Siarad ac Eistedd yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion

4.6.5.1.1 Pryd bynnag y byddant yn mynychu cyfarfodydd o'r Pwyllgor dylai cynghorwyr sydd heb fod ar y Pwyllgor eistedd yn hollol ar wahân i gynghorwyr sydd ar y Pwyllgor - pa un a ydynt yn bwriadu annerch y Pwyllgor ai peidio. Ni ddylent gysylltu â'r cynghorwyr hynny sydd ar y Pwyllgor ac a fydd yn gwneud penderfyniadau. Pwrpas y rheol hon yw pwysleisio natur lled-farnwrol trafodaethau'r Pwyllgor ar geisiadau cynllunio.

4.6.5.1.2 Ac eithrio siarad fel cynghorydd lleol, ni chaniateir i aelodau'r Pwyllgor Cynllunio gymryd rhan yn y drafodaeth ar gais onid ydynt wedi bod yn bresennol yn yr holl ystyriaethau sylweddol blaenorol gan y Pwyllgor ar y cais hwnnw. Mae ystyriaeth sylweddol yn golygu lle cafwyd cyflwyniad gan y swyddog ar y cais, unrhyw drafodaeth gan y Pwyllgor ar rinweddau'r cais neu ymweliad swyddogol â'r safle y mae wnelo'r cais â fo.

4.6.5.2 Bydd yr hawl i annerch y Pwyllgor yn berthnasol hefyd i aelodau o'r Pwyllgor (gan gynnwys yr cynghorydd lleol):

- y pwyswyd arnynt, **neu**
- all fod eisoes wedi mynegi barn bendant ar gais, **neu**
- sydd wedi siarad ar y cais ar lefel Cyngor Tref neu Gyngor Cymuned a hefyd bydd yn berthnasol i'r cynghorydd lleol, neu'r
- cynghorydd sy'n cynrychioli'r ward gyffiniol fel y cyfeiriwyd at hynny yn 4.6.4.3.3.

Fodd bynnag, os caiff yr hawl hon ei hymarfer, dylai'r cynghorwyr ar y Pwyllgor gydymffurfio â pharagraff 4.6.5.1 uchod pan fydd y mater arbennig yn cael ei ystyried. Ni allant gymryd rhan yn y penderfynu a dylent ddatgan yn y cyfarfod pam nad ydynt yn cyfranogi yn y penderfyniad.

4.6.5.3 Bydd Cadeirydd y Pwyllgor yn cynnal busnes y cyfarfod yn unol â'r Atodiad sydd ynghlwm.

4.6.6 Cyfarfodydd Cyhoeddus yn ymwneud â Chynigion Datblygu

4.6.6.1 Ni ddylai swyddogion sy'n ymwneud â phrosesu neu benderfynu ar faterion cynllunio fynychu cyfarfodydd cyhoeddus mewn perthynas â chynigion datblygu neu geisiadau cynllunio a gyflwynwyd, onid yw'r cyfarfodydd hynny wedi eu trefnu gan yr Awdurdod, neu gyda'i gytundeb pendant. Gallai mynychu arwain at honiadau o ochri neu ragfarn o ran safbwynt arbennig. O'u cael yn y fath sefyllfa o fynychu cyfarfodydd a drefnwyd gan, neu gyda chydysyniad, yr Awdurdod, neu trwy ddamwain, yna dylai swyddogion fod yn ofalus iawn eu bod yn aros yn ddiuedd, yn canolbwyntio ar ddarparu gwybodaeth ffeithiol, yn gwrandao ar sylwadau ac yn osgoi rhoi barn ar fanteision neu anfanteision y cynnig.

4.6.6.2 Yn yr un modd, dylai cynghorwyr sy'n ymwneud â phenderfynu ar geisiadau cynllunio fod yn ofalus iawn eu bod yn aros yn ddiuedd pan yn mynychu cyfarfodydd cyhoeddus ar faterion cynllunio. Mewn cyfarfodydd o'r fath rhaid peidio â datgan unrhyw farn ar fanteision nac ar anfanteision cynnig.

4.6.7 Cynghorwyr sy'n Aelodau o'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion a hefyd yn Gyngorwyr Tref neu Gymuned

Dylai'r cynghorwyr hyn benderfynu pa beth y dymunant ei wneud yng nghyswllt pob cais cynllunio all gael ei ystyried gan Gyngor Tref neu Gymuned (neu bwyllgor neu is-bwyllgor ohono). Y dewis yw, un ai:-

4.6.7.1 Cymryd rhan yn nhrafodaeth y Cyngor Tref neu Gymuned ac yna, os dymunant, siarad yng nghyfarfod y Pwyllgor yn ôl y ddarpariaeth yn Rheol 5.4 ond i beidio a chymryd rhan fel arall yn nhrafodaethau'r Pwyllgor na phleidleisio ar y cais, neu

4.6.7.2 Peidio â chwarae rhan yn nhrafodaethau'r Cyngor Tref neu Gymuned (ac, o

ddewis, peidio bod yn yr ystafell pan fydd y mater yn cael ei drafod) ac yna gyfranogi'n llawn yn y Pwyllgor.

4.6.7.3 Sylwer: Mae gan y cynghorwyr hynny sy'n gwasanaethu ar y Pwyllgor ond sydd heb fod yn aelodau o'r Cynghorau Tref a Chymuned hawliau, fel aelodau eraill o'r cyhoedd, i fynychu cyfarfodydd cyhoeddus y Cynghorau Tref a Chymuned. Mewn achosion o'r fath, sylwedyddion yn unig fydd y cynghorwyr yng nghyfarfodydd y Cynghorau Tref neu Gymuned ac ni allant chwarae rhan ynddynt.

4.6.8 Gohebiaeth y mae cynghorwyr yn ei derbyn

Os bydd cynghorwyr yn derbyn unrhyw ohebiaeth yn uniongyrchol oddi wrth bobl â diddordeb yng nghanlyniad cais cynllunio, bydd raid iddynt sicrhau fod copi yn cael ei anfon i'r Adain Rheoli Cynllunio. Yna bydd yr Adain yn gwneud y canlynol:

4.6.8.1 os bydd amser yn caniatáu, anfon copi at yr ymgeisydd neu ei asiant/hasiant er mwyn rhoi'r cyfle iddo/iddi ymateb;

4.6.8.2 rhoi copi o'r holl sylwadau ar y ffeil Gynllunio;ac

4.6.8.3 os bydd amser yn caniatáu, sicrhau fod yr adroddiad i'r Pwyllgor yn cyfeirio at yr ohebiaeth a dderbyniwyd.

4.6.9 Cofrestru a Datgan Diddordeb

Mae'r Gyfraith a Chodau Ymddygiad y Cyngor ar gyfer cynghorwyr a swyddogion ar y materion hyn yn arbennig o berthnasol i'r rheiny sy'n ddelio â cheisiadau cynllunio a rhaid eu dilyn bob amser.

4.6.10 Cynghorwyr a Swyddogion yn Cyflwyno Cynigion Datblygu

4.6.10.1 Gall cynigion cynghorwyr mewn gwasanaeth (pa un a ydynt yn gynghorwyr ar y Pwyllgor ai peidio) a swyddogion a'u cyfeillion agos a pherthnasau agos yn hawdd beri amheuan o afreoleidd-dra. Mae'n hanfodol trin y cyfryw gynigion mewn ffordd sy'n osgoi amgylchiadau a allai beri cyhuddiadau o ffafriaeth. Yn y rheolau hyn, mae "perthnasau" yn golygu gwr/gwraig neu bartner, rhiant, nain/taid, mab/merch, wyr/wyres, brawd neu chwaer.

4.6.10.2 Cyflwynir adroddiadau i'r Pwyllgor eu hystyried ar geisiadau cynllunio sydd yn y categorïau isod ac ni fydd swyddogion yn delio gyda nhw dan 'bwerau dirprwyol':

- ceisiadau gan gynghorydd cyfredol neu rywun sy'n perthyn iddo/iddi
- ceisiadau lle mae cynghorydd cyfredol yn gweithredu fel asiant neu pan fo wedi paratoi unrhyw ran o'r cais neu'r cynlluniau
- ceisiadau gan swyddog perthnasol neu berthynas iddo/iddi. Dan y rheol hon, mae "swyddog perthnasol" yn golygu'r Prif Weithredwr, yr holl Gyfarwyddwyr Corfforaethol, yr holl Benaethiaid Gwasanaeth, yr holl swyddogion sy'n

gweithio yn yr Adran Gynllunio a'r holl swyddogion eraill y mae eu gwaith yn uniongyrchol gysylltiedig â'r broses rheoli datblygu (megis swyddogion yn yr Adran Briffyrdd ac Iechyd Amgylchedd yr ymgynghorir â nhw neu gyfreithwyr sy'n cynghori ac yn cynrychioli'r Adran Gynllunio mewn materion rheoli datblygu),

- ceisiadau lle mae'r ymgeisydd yn ffrind agos i gynghorydd cyfredol neu swyddog perthnasol

Dan y rheol hon, bydd "cais cynllunio" yn golygu pob cais y mae'n rhaid ei wneud trwy statud ac a fyddai (oni bai am y rheol hon) yn cael eu penderfynu dan Gyfansoddiad y Cyngor gan y Pennaeth Gwasanaeth Cynllunio. Byddai'r rhain yn cynnwys ceisiadau am ganiatâd amlinellol, cymeradwyo materion a gadwyd, caniatâd adeilad rhestredig, caniatâd ardal gadwraeth, caniatâd dan Orchmynion Cadw Coed ac ati.

4.6.10.3 Bydd swyddogion Cynllunio yn ymdrechu i ganfod a dwyn sylw at geisiadau o'r fath abyddant wedyn yn hysbysu Pennaeth y Gwasanaeth Cynllunio a Swyddog Monitro'r Awdurdod. Ni ddylai cynghorwyr cyfredol sy'n cyflwyno ceisiadau, sy'n gweithredu fel asiantiaid neu sy'n paratoi cynllunio neu y mae eu perthnasau'n cyflwyno ceisiadau, gymryd unrhyw rhan yn y broses o wneud penderfyniad ynglyn â'r cais hwnnw.

4.6.10.4 Dylai'r Swyddog Monitro gadarnhau yn yr adroddiad i'r Pwyllgor hwnnw fod cais o'r fath wedi cael ei brosesu yn y modd arferol ac, felly, rhaid i'r swyddog gael cyfle i adolygu'r ffeil.

4.6.10.5 Ni ddylai swyddogion sy'n ymwneud â'r broses rheoli datblygubaratoi cynlluniau na gweithredu fel asiant i unrhyw berson na chorff (gan gynnwys Aelodau o'u teuluoedd eu hunain) sy'n dilyn mater cynllunio gyda'r Cyngor. Os byddant yn cyflwyno cynnig ar eu rhan eu hunain, ni ddylent fod yn rhan o brosesu'r cais hwnnw.

4.6.11 Adroddiadau Swyddogion i'r Pwyllgor

4.6.11.1 Bydd adroddiad ysgrifenedig llawn, gan gynnwys asesiad rhesymedig o'r cynnig ac argymhelliad gyda chyfiawnhad, ynghlwm wrth bob cais cynllunio sy'n mynd gerbron y Pwyllgor.

4.6.11.2 Bydd unrhyw faterion newydd sydd wedi codi rhwng adeg paratoi'r adroddiad a dyddiad cyfarfod y Pwyllgor yn cael eu cyflwyno ar lafar a bydd cyfeiriadau at hynny yn y cofnodion.

4.6.11.3 Bydd ffeil pob cais cynllunio yn cynnwys adroddiad manwl ar ddiwyddiadau drwy gydol oes y cais; yn arbennig bydd yn cynnwys canlyniad cyfarfodydd neu sgysiau arwyddocaol ar y ffôn.

4.6.11.4 Bydd yr egwyddor o gadw cofnodion da hefyd yn cael ei dilyn gyda materion gorfodi. Bydd rheolwyr yn yr Adain Rheoli Datblygu yn goruchwyllo'r broses o gadw cofnodiadau yn barhaus.

4.6.12 Penderfynu yn groes i Argymhellion Swyddogion

4.6.12.1 Pan fo'r Pwyllgor yn penderfynu naill ai cymeradwyo neu wrthod datblygiad arfaethedig yn groes i argymhelliad swyddog bydd yr eitem yn cael ei gohirio hyd y cyfarfod dilynol fel bod cyfle i'r swyddogion gyflwyno adroddiad pellach ar y mater. Rhaid i'r Pwyllgor nodi'r rhesymau dros ddymuno penderfynu yn erbyn argymhelliad y swyddog. Dylai aelodau'r Pwyllgor lynu wrth y Rheolau hyn wrth wneud penderfyniadau cynllunio a chymryd i ystyriaeth arweiniad a rydd swyddogion cynllunio a phleidleisio yn erbyn eu hargymhellion dim ond yn yr achosion hynny lle mae modd nodi rhesymau cynllunio gwirioneddol ac o bwys. Cedwir cofnod manwl o reswm(rhesymau) y Pwyllgor gan osod copi ar ffeil y cais. Pan fo penderfyniad yn cael ei wneud ar fater yn groes i argymhelliad gall hynny arwain at gostau apêl a bydd y Pwyllgor yn cofnodi'r bleidlais wrth benderfynu ar y cais waeth beth fo gofynion paragraff 4.1.18.5 y Cyfansoddiad

4.6.12.2 Yn adroddiad pellach y swyddog, ceir manylion am y rhesymau a gyflwynwyd gan yr aelodau, nodir a ydyw'r rhesymau hynny, yn eu barn nhw, yn faterion cynllunio gwirioneddol ac o bwys a thrafodir y materion defnydd tir a godwyd.

4.6.12.3 Pan fo cyngorwyr eisiau ychwanegu neu newid amodau a argymhellwyd gan swyddogion, dylid gwahodd y swyddogion i lunio amodau a'u cyflwyno, i'w cymeradwyo, yn y cyfarfod dilynol oni bai fod y llunio yn rhwydd a bod modd cytuno arno yn y cyfarfod gwreiddiol.

4.6.12.4 Pan fo swyddogion cynllunio yn methu ag amddiffyn penderfyniadau o'r fath ar apêl (oherwydd gofynion rheolau ymddygiad proffesiynol y Sefydliad Brenhinol Cynllunio Trefi) byddant yn egluro'r mater hwn i'r Pwyllgor cyn cymryd pleidlais derfynol ar y mater. Mewn achosion o'r fath, bydd y Pwyllgor yn enwebu (o leiaf) dau o aelodau a bleidleisiodd yn groes i'r argymhelliad i fynychu unrhyw apêl ac egluro yn yr apêl benderfyniadau'r Pwyllgor a'r rhesymau amdanynt. Y ddau hyn fel arfer fydd cynigydd ac eilydd y cynnig sy'n groes i argymhelliad y swyddog.

4.6.13 Apeliadau yn erbyn penderfyniadau'r Cyngor

4.6.13.1 Bydd y swyddogion yn trefnu ac yn gyffredinol yn ymddangos fel tystion mewn apeliadau cynllunio ac mewn cyfarfodydd eraill ar ran y Cyngor. Dan rai amgylchiadau, efallai y bydd raid penodi ymgynghorwyr i ymddangos ar ran y Cyngor.

4.6.13.2 Wrth gyflwyno tystiolaeth, bydd swyddogion yn cyflwyno'r achos gorau bosib ar ran y Cyngor ond ar yr un pryd, bydd yn cydymffurfio gyda chôd ymddygiad proffesiynol y Sefydliad Brenhinol Cynllunio Trefi.

4.6.13.3 Pan fo'n bosib apelio yn erbyn penderfyniad a wnaed yn groes i argymhelliad swyddogion a'r swyddogion eisoes wedi dweud wrth y Pwyllgor na fedrant amddiffyn penderfyniad o'r fath, bydd y swyddogion yn cyflwyno adroddiad ar yr apêl i gyfarfod

nesaf y Pwyllgor. Y cynghorwyr fydd yn gyfrifol wedyn am gyflwyno achos y Cyngor yn yr apêl.

4.6.14 Ymddygiad Swyddogion

4.6.14.1 Mae Côt Ymddygiad Proffesiynol y Sefydliad Brenhinol Cynllunio Trefol (RTPI) yn ganllaw i swyddogion sy'n Gynllunwyr Trefol Siartredig. Bydd raid i'r holl swyddogion, pa un a ydynt yn Aelodau o'r Sefydliad ai peidio, gadw at yr un egwyddorion sef –

4.6.14.1.1 Gweithredu yn fedrus, yn ddidwyll ac yn gywir;

4.6.14.1.2 Ymarfer eu barn broffesiynol annibynnol yn eofn ac yn ddiuedd hyd eithaf eu gallu a'u dealltwriaeth;

4.6.12.1.3 Cyflawni eu dyletswydd i'w cyflogwyr, cleientiaid, cydweithwyr ac eraill gyda dyledus ofal ac ymroddiad yn unol â darpariaethau'r Côt uchod;

4.6.12.1.4 Peidio â dwyn anfri ar y proffesiwn nac ar y Sefydliad Brenhinol Cynllunio Trefol;

4.6.12.1.5 Peidio â datgelu na defnyddio gwybodaeth a gafwyd yn gyfrinachol yn ystod eu gwaith i'w mantais eu hunain na'r Awdurdod;

4.6.14.1.6 Gwrthod pob disgownt, anrheg neu gomisiwn sy'n cael ei gynnig gan unrhyw drydydd person mewn perthynas â'u gwaith fel cynllunwyr proffesiynol.

4.6.15 Y berthynas rhwng Cynghorwyr a Swyddogion

4.6.15.1 Er mwyn creu perthynas broffesiynol gadarn rhwng swyddogion a chynghorwyr bydd raid i'r naill barchu a deall swyddogaethau'r llall yn y broses benderfynu.

4.6.15.2 Rhaid i gynghorwyr barchu cyngor swyddogion yng nghyfarfodydd y Pwyllgor neu pan fônt yn delio gyda cheisiadau dirprwyol ac ni chânt bwyso ar swyddogion am argymhelliad neu benderfyniad arbennig. Dylai unrhyw swyddog sy'n ystyried bod hyn wedi digwydd ddelio gyda'r mater yn unol ag adran 5.3.4 y Cyfansoddiad hwn (Bwlio ac Ymddwyn yn Ymosodol neu'n Fygythiol).

4.6.16 Ymweliadau'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion â Safleoedd

4.6.16.1 Mae protocol ar ymweliadau safle yn yr Atodiad sydd ynghlwm wrth y rheolau hyn.

4.6.17 Anrhegion a Lletygarwch

4.6.17.1 Mae cyngor i gynghorwyr ar gofrestru anrhegion a lletygarwch yng Nghôd Ymddygiad y Cyngor ar gyfer Aelodau a bydd raid glynu wrth y Côd.

4.6.17.2 Yn ystod gwneud eu gwaith, mae'n bosib y cynigir i swyddogion lletygarwch gan bobl â diddordeb mewn cynigion cynllunio. Rhaid i swyddogion wrthod pob cynnig o'r fath. Onid oes modd osgoi derbyn lletygarwch, rhaid i swyddogion sicrhau nag fyddant yn derbyn mwy na sydd raid a datgan ei dderbyn i'r Swyddog Monitro mor fuan ag y bo modd.

4.6.18 Hyfforddiant

4.6.18.1 Ni all yr un aelod ymuno â'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion hyd oni fydd wedi mynychu hyfforddiant cyflwyniadol. Y Pennaeth Gwasanaeth (Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd) fydd o bryd i'w gilydd yn penderfynu ar gynnwys yr hyfforddiant cyflwyniadol. Wedyn cyflwynir hyfforddiant diweddarau'r wybodaeth a'r sgiliau – bydd hynny'n digwydd o leiaf ddwywaith y flwyddyn ac yn rhoi sylw i newidiadau i'r ddeddfwriaeth neu i'r weithdrefn.

4.6.18.2 Sicrha cynghorwyr eu bod yn mynychu o leiaf 3 achlysur hyfforddi dros gyfnod o ddwy flynedd er mwyn cadw ar y blaen i'r materion cynllunio ac yn gallu cyfrannu'n gadarnhaol yn y broses benderfynu. Bydd cofnodion presenoldeb yn cael eu monitro a'u cyflwyno i'r Cyngor. Bydd unrhyw aelod o'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion sy'n methu â mynychu nifer benodol a sylfaenol o sesiynau hyfforddi yn cael ei dynnu oddi ar y Pwyllgor neu'n cael ei atal rhag bod arno am gyfnod trwy bleidlais yn y Cyngor llawn pan gyflwynir i'r Cyngor adroddiad ar y cofnod mynychu.

Atodiad -

4.6.19 Protocol ar gyfer ymweliadau'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion â Safleoedd

4.6.19.1 Meini prawf ar gyfer ymweliadau safle

4.6.19.1.1 Mae'n bwysig bod meini prawf yn cael eu sefydlu ar gyfer penderfynu pryd mae modd cyfiawnhau ymweliad â safle ac ystyried dull gweithredu ymweliadau o'r fath. Yn hyn o beth dylid ystyried y pwyntiau canlynol.

(i) gall ymweliadau safle :

- oedi'r broses benderfynu, ac
- efallai arwain at apêl i'r 'Arolygiaeth Gynllunio' ar sail 'methu â phenderfynu';
- gall effeithio ar berfformiad y gwasanaeth o ran ei darged 8 wythnos a
- pheri costau ychwanegol i'r Gwasanaeth ac efallai i'r ymgeis(-ydd/-wyr) fel ei gilydd.

(ii) mae angen cysondeb wrth benderfynu ar ymweld â safle a sut i gynnal ymweliad o'r fath. Fel arall gall adael yr Awdurdod yn agored i'r cyhuddiad fod ymweliadau safle yn fympwyol neu efallai yn ddyfais lobïo.

(iii) rhaid trefnu ymweliadau â safleoedd yn ofalus a'u mynychu yn dda a sefydlu'n glir ar y cychwyn cyntaf beth yw eu diben, eu ffurf a'u trefniadau a chadw at hynny wedyn.

(iv) rhaid osgoi ymweliadau â safleoedd onid yw'r manteision yn sylweddol. Dylai'r prawf 'mantais sylweddol' fod yn berthnasol ym mhob achos. Ni ddylai ymweliadau â safleoedd fod yn angenrheidiol onid yw'n anodd gweld a dirnad beth fydd effaith y datblygiad arfaethedig h.y. pan fo aneglurder y cais yn gwneud asesiad gweledol yn angenrheidiol.

(v) gall ymweliadau â safleoedd fod yn briodol i ystyried ceisiadau mawr, mwy cymhleth.

(vi) os yw'r Pwyllgor o'r farn bod angen ymweld â safle cyn y gellir gwneud penderfyniad ar y cais, yna dim ond yr aelodau hynny a aeth ar yr ymweliad swyddogol â'r safle fedr gymryd rhan a phleidleisio ar y cais pan fydd yn cael ei drafod ymhellach gan y Pwyllgor.

Bydd cyfeiriad at argymhelliad swyddog i ymweld â safle yn ymddangos yn yr adroddiad i'r Pwyllgor.

4.6.19.1.2 Ni ddylid ymweld â safle yn yr achosion canlynol:

(i) i ystyried anghydfod ynghylch ffiniau neu rhwng cymdogion yn unig

(ii) i ystyried gwrthwynebiadau ar sail cystadleuaeth.

(iii) i ystyried gwrthwynebiadau a godwyd ar sail gostwng gwerth eiddo.

(iv) i ystyried unrhyw faterion eraill sydd heb fod yn ystyriaethau cynllunio perthnasol

(v) pan fo'r cynghorwyr eisoes wedi ymweld â'r safle yn y 12 mis cynt, onid yw'r amgylchiadau yn eithriadol.

4.6.19.2 Ceisiadau am ymweliadau â Safleoedd

I bwrpas sefydlu trefn strwythuredig i'r ymweliadau a safleoedd bydd raid glynu wrth y drefn ganlynol:-

4.6.19.2.1 Rhaid cyflwyno pob cais am ymweliad â safle yn ysgrifenedig i'r Pennaeth Rheoli Datblygu / Rheolwr Rheoli Cynllunio erbyn 1.00pm ar y diwrnod gwaith olaf cyn Cyfarfod y Pwyllgor. Rhaid i unrhyw gais llafar ddaw cyn cyfarfod y Pwyllgor gael

ei ddilyn gyda chais ysgrifenedig cyn i Gyfarfod y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion ddechrau. Bydd y rheswm dros gynnal yr 'ymweliad safle' yn cael ei ddatgan yn eglur a'i gyflwyno felly i'r Pwyllgor Cynllunio.

4.6.19.2.2 Os bydd cais yn cael ei wneud am 'ymweliad safle' yn ystod Cyfarfod y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion, unwaith eto bydd y rhesymau dros gynnal yr ymweliad yn cael eu cofnodi yn y cofnodion.

4.6.19.3 Dulliau gweithredu yn ystod yr ymweliad â'r safle

4.6.19.3.1 Rhoddir gwybod i'r ymgeisydd am yr ymweliad â'r safle ond ni fydd yn cael bod yn bresennol yn ystod yr ymweliad i gyflwyno unrhyw achos.

4.6.19.3.2 Prif ddiben yr ymweliad â'r safle fydd i'r swyddogion Cynllunio egluro'r materion cynllunio sy'n berthynol i'r achos ac i'r cynghorwyr weld y safle.

4.6.19.3.3 Ni fydd unrhyw drafodaeth yn ystod yr ymweliad â'r safle o ran rhinweddau'r cais. Rhaid peidio â defnyddio'r ymweliad â'r safle fel fforwm i drafodaethau.

4.6.19.3.4 Y Cadeirydd neu'r Is-gadeirydd fydd yn cynnal ac yn arwain yr ymweliad â'r safle. Os bydd naill ai'r Cadeirydd neu'r Is-gadeirydd yn absennol, bydd yr Aelodau yn cytuno ar Gadeirydd dros dro.

4.6.19.3.5 Bydd y Cadeirydd yn agor y Cyfarfod yn ffurfiol a nodi'r rhesymau dros gynnal yr ymweliad.

4.6.19.3.6 Gofynnir i'r swyddog cynllunio amlinellu'r cynnig a'r prif faterion.

4.6.19.3.7 Bydd y cynghorwyr yn edrych ar y safle, ar yr adeiladau perthnasol a'r cyffiniau yn ôl yr angen.

4.6.19.3.8 Bydd y cynghorwyr yn cael cyfle i godi cwestiynau neu ofyn am eglurhad ar ffeithiau gyda'r swyddog cynllunio a/neu cynghorydd(-wyr) lleol.

4.6.19.3.9 Bydd cynghorydd Lleol y Ward y mae'r cais ynnddi (os yn bresennol) yn cael cyfle i roi sylwadau ar y cynnig.

4.6.19.3.10 Cedwir nodiadau o'r cyfarfod ar y safle a chânt eu cofnodi felly yng nghyfarfod dilynol y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion pan fydd y cais yn cael ei drafod.

4.6.19.4 Adolygu Penderfyniadau'n Rheolaidd

4.6.19.4.1 Mae Adroddiad y Comisiwn Archwilio '*Building Quality*' yn argymhell bod cynghorwyr yn ymweld â sampl o hawliau cynllunio sydd wedi eu gweithredu i asesu

ansawdd y penderfyniadau. Dylai adolygiad o'r fath wella ansawdd a chysondeb penderfyniadau a, thrwy hynny, atgyfnerthu ymddiriedaeth y cyhoedd, a chynorthwyo gydag adolygiadau o bolisiâu cynllunio.

4.6.19.4.2 Dylid cynnal yr adolygiad yn flynyddol. Dylai gynnwys enghreifftiau o amrywiaeth o gategoriâu o ddatblygiad gan gynnwys ceisiadau y penderfynodd swyddogion arnynt trwy bwerau dirprwyol.

4.6.20 Swyddogaeth Cadeirydd y Pwyllgor a Chynnal Busnes y Pwyllgor

4.6.20.1 Ethol Cadeirydd / Is-Gadeirydd

4.6.20.1.1 Bydd y cynghorwyr sydd ar y Pwyllgor yn ethol Cadeirydd yn ei gyfarfod cyntaf yn dilyn cyfarfod blynyddol y Cyngor. Yr un pryd bydd y cynghorwyr yn ethol Is-Gadeirydd am yr un cyfnod neu hyd oni fydd y naill neu'r llall, neu'r ddau ohonynt, yn ymddiswyddo.

4.6.20.1.2 Pan fo'r Cadeirydd yn absennol am y cyfan o gyfarfod y Pwyllgor neu am ran ohono yna bydd yr Is-Gadeirydd yn cymryd y Gadair. Yn absenoldeb yr Is-Gadeirydd bydd y Pwyllgor yn dewis un o'u haelodau sy'n bresennol i fod yn Gadeirydd am y cyfarfod hwnnw neu am ran ohono hyd oni fydd y Cadeirydd (neu'r Is-Gadeirydd) yn dychwelyd.

4.6.20.2 Cyfrifoldeb y Cadeirydd

Y rhain fydd cyfrifoldebau'r Cadeirydd :

4.6.20.2.1 llywyddu yn y cyfarfodydd fel bod modd gwneud gwaith y Pwyllgor yn effeithiol gan roddi sylw priodol i hawliau'r cynghorwyr, y swyddogion ac i fudd y gymuned yn gyffredinol.

4.6.20.2.2 sicrhau bod cyfarfod y Pwyllgor yn cael ei gynnal yn briodol fel Fforwm i drafod materion cynllunio a gorchmynion statudol yn unig.

4.6.20.2.3 sicrhau fod busnes y cyfarfod yn cael ei gynnal yn unol â'r darpariaethau perthnasol yng Nghyfansoddiad y Cyngor.

4.6.20.2.4 cefnogi'r swyddogion cynllunio a chynrychiolydd y Swyddog Monitro i atgoffa'r aelodau ynglyn â'u dyletswydd i lynu wrth drafodaethau cynllunio gwirioneddol ac o bwys yn ystod y broses o wneud penderfyniad.

4.6.20.3 Swyddogaeth Swyddogion yng nghyfarfodydd y Pwyllgor

4.6.20.3.1 Bydd y swyddogion yn rhoddi cyngor proffesiynol i'r Cadeirydd fel bod modd iddo gyflawni ei ddyletswyddau yn y swydd.

4.6.20.3.2 Bydd y swyddogion yn darparu cyngor fel a ganlyn :

(i) yn y cyfarfodydd rhagarweiniol cyn y Pwyllgor er mwyn briffio'r Cadeirydd yn llawn ar faterion a allai godi yn y cyfarfodydd;

(ii) mewn unrhyw gyfarfodydd ar ôl y Pwyllgor (os oes gofyn).

(iii) yn ystod cyfarfodydd y Pwyllgor pan fo cwestiynau'n cael eu gofyn i'r Cadeirydd i bwrpas ymateb.

(iv) mewn unrhyw gyfarfod a elwir gan swyddogion i drafod materion sy'n berthnasol i bynciau 'cynllunio' neu i bynciau 'gorchmynion'.

4.6.20.4 Cynnal Cyfarfodydd o'r Pwyllgor

4.6.20.4.1 Bydd pob eitem sydd ar y rhaglen i bwrpas trafodaeth neu wybodaeth yn cael ei chyflwyno gan y Cadeirydd.

4.6.20.4.2 Unwaith y bydd y Cadeirydd wedi cyflwyno'r eitem bydd yn sicrhau cyfle i'r swyddog gyflwyno adroddiad ar yr eitem. Lle mae'r drefn siarad cyhoeddus yn berthnasol i gais penodol, bydd hyn yn digwydd cyn i'r swyddog gyflwyno adroddiad ar yr eitem.

4.6.20.4.3 Yn gyntaf bydd y Cadeirydd yn caniatáu i'r cynghorydd lleol siarad yn dilyn adroddiad y swyddog. Ond gan ddibynnu ar a ydyw'r cynghorydd lleol yn dymuno siarad o blaid yr eitem neu yn ei herbyn a chan ddibynnu ar a ydyw ar y Pwyllgor ai peidio.

4.6.20.4.4 Wedyn bydd y Cadeirydd yn caniatáu i'r cynghorwyr ymuno yn y drafodaeth yn y drefn honno sy'n cynrychioli dymuniad y cynghorwyr yn ôl dehongliad y Cadeirydd.

4.6.20.4.5 Bydd y Cadeirydd yn sicrhau bod yr holl gynghorwyr yn cydymffurfio gyda darpariaethau Cyfansoddiad y Cyngor a chyda darpariaethau perthnasol y Rheolau Gweithdrefn hyn.

4.6.20.4.6 Bydd pob cynghorydd sy'n dymuno siarad yn cael cyfle i wneud hynny. Ni fydd cynghorwyr yn cael gwneud areithiau a bydd raid iddynt annerch y Pwyllgor ar faterion 'cynllunio' (h.y. ystyriaethau cynllunio perthnasol) a 'gorchmynion' yn unig. Gall y Cadeirydd dorri ar draws cynghorydd sy'n gwneud datganiadau ailadroddus neu rai amherthnasol.

4.6.20.4.7 Pan fo raid i swyddog ymateb i sylwadau neu i gwestiwn gan gynghorydd yna bydd y Cadeirydd yn sicrhau bod y swyddog yn cael cyfle i wneud hynny.

4.6.20.4.8 Os ydyw'r Cadeirydd yn dymuno siarad fel cynghorydd lleol ar eitem benodol yna bydd darpariaethau'r Cyfansoddiad yn ymwneud ag ef fel Cadeirydd union fel yr ymwnânt â'r holl gynghorwyr eraill.

4.6.20.4.9

(i) Ar ddiwedd y drafodaeth bydd y Cadeirydd yn gofyn i'r cynghorwyr sydd ar y Pwyllgor pleidleisio ar y mater dan drafodaeth. Onid yw'r cynghorwyr yn anghytuno gydag argymhelliad y swyddog byddant yn pleidleisio trwy godi dwylo.

(ii) Pan fo gwelliant yn cael ei gynnig a'i eilio yng nghyswllt argymhelliad swyddog yna bydd raid pleidleisio ar y gwelliant yn gyntaf.

4.6.20.4.10 Bydd raid i'r holl gynghorwyr a'r holl swyddogion barchu swyddogaeth y Cadeirydd. Bydd arweiniad y Cadeirydd ar yr holl faterion trefn yn y Pwyllgor yn derfynol ac ni fydd modd trafod ei benderfyniad. Bydd y Cadeirydd, bob amser, yn sicrhau y bydd pob cynghorydd (gan gynnwys ef ei hun) a phob swyddog yn parchu'r protocol ar y berthynas rhwng aelodau a swyddogion a sicrhau hefyd bod y cyngor a roddo'r swyddogion yn y Pwyllgor yn cael ei barchu.

4.6.21 Y Cyhoedd yn Siarad

Hawl i Siarad

4.6.21.1 Rhaid i'r cais cynllunio fod ar raglen y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion. Os bydd y cais yn cael ei ohirio, ni fydd hawl i'r cyhoedd siarad os bydd cyfle wedi ei roi yn barod mewn Pwyllgor blaenorol lle cafodd y cais ei ystyried yn llawn.

4.6.21.2 Fe all y ddau ymgeisydd (neu eu hasiantiaid), a'r gwrthwynebwyr (neu eu hasiantiaid), siarad a does yna ddim meini prawf i'w bodloni ac eithrio cydymffurfio gyda gweithdrefn y Cyngor.

4.6.21.3 Fel arfer dim ond un person sy'n cael siarad o blaid ac un person yn erbyn cais. Mewn achosion eithriadol efallai y bydd Cadeirydd y Pwyllgor yn defnyddio ei ddisgresiwn i adael un siaradwr arall i'r ddwy 'ochr'. Fel arfer ni fydd yn gwneud hyn ond pan fydd ceisiadau mawr lle mae yna wahaniaeth barn o fewn un 'ochr' (e.e. dau yn siarad yn erbyn cais am siop fawr lle mae un yn cynrychioli barn y gwerthwyr a'r llall yn cynrychioli barn rhai sy'n byw gerllaw). Mewn achosion o'r fath bydd yr 'ochr' arall yn cael caniatâd i ddau siaradwr neu ddwywaith yr amser arferol os ydynt eisiau defnyddio'r amser hwnnw.

4.6.21.4 Rhaid i unrhyw un sydd eisiau siarad roi'r hawl i'r Cyngor gyflwyno'i enw a'i rif cyswllt i bobl eraill (o'r un farn) sydd eisiau siarad fel y gallant gytuno pwy sy'n mynd i siarad a pha bethau sydd angen eu dweud ac ati. Os na fyddant yn cytuno, y person cyntaf ofynnodd i'r Cyngor am gael siarad fydd yn cael ei ddewis fel arfer.

4.6.21.5 Rhaid cyflwyno cais am y cyfle i siarad i'r Swyddog Gweinyddol yn yr Adran Gynllunio cyn yr amser cau sy'n cael ei nodi yn y llythyr o rybudd sy'n cael ei anfon at ymgeiswyr a phobl sy'n byw yn ymyl safle'r cais.

Faint o amser i Siarad

4.6.21.6 Bydd y siaradwr yn cael siarad am hyd at 3 munud gerbron y Pwyllgor.

Lluniau ac ati

4.6.21.7 Does dim hawl i'r siaradwr rannu na dangos papurau yn y Pwyllgor. Rhaid i bob dim ar bapur fod wedi'i gyflwyno i'r Cyngor yn ystod y cyfnod statudol o rod-di cyhoedduswyd i'r cais a byddant yn cael eu crynhoi yn adroddiad y swyddog.

Y Drefn

4.6.21.8 Mae'r drefn lle mae aelodau'r cyhoedd yn siarad yn y Pwyllgor yn cael ei ddisgrifio yn y dogfennau priodol.

4.7 Rheolau Gweithdrefn y Pwyllgor Apeliadau

4.7.1 Yr eitem gyntaf ar raglen pob cyfarfod o'r Pwyllgor Apeliadau fydd ethol Cadeirydd am y cyfarfod hwnnw.

4.7.2 Bydd y Cyngor yn rhoddi rhybudd ysgrifenedig o leiaf 7 niwrnod ymlaen llaw yn nodi amser a lle y gwrandawriad oni chytunir ar gyfnod llai gan y ddwy ochr.

4.7.3 Gall unrhyw berson sy'n apelio gynrychioli ei hun neu gael ei gynrychioli / ei chynrychioli gan unrhyw berson arall a gall gyflwyno tystion a dogfennau sy'n berthnasol i'r apêl.

4.7.4 Gall cynrychiolydd y Cyngor gyflwyno tystion a dogfennau sy'n berthnasol i'r apêl.

4.7.5 Rhaid i'r naill ochr rod-di rhybudd ysgrifenedig i'r llall am y tystion y bydd y naill a'r llall yn eu galw ynghyd â chrynodeb o'r dystiolaeth a'r dogfennau a fydd yn cael eu cyflwyno gan bob tyst. Caiff y manylion hyn eu cyflwyno i'r ochr arall o leiaf 3 diwrnod cyn y gwrandawriad.

4.7.6 Y cworwm ar gyfer y Pwyllgor fydd 3 aelod.

4.7.7 Y Swyddog Monitro neu berson a enwebwyd ganddo / ganddi fydd Ysgrifennydd y Pwyllgor.

4.7.8 Y drefn yn y gwrandawriad :

DIDDYMIR YR HOLL REOLAU BLAENOROL

Ffederasiwn Tai Cenedlaethol

RHEOLAU CYMDEITHAS TAI ERYRI CYF

*Cofrestrwyd dan Ddeddf Cymdeithasau Diwydiannol &
Darbodus 1965*

Rhif Cofrestru: 22234R

RHEOLAU MODEL 1997
Fersiwn 2 ar gyfer Cymdeithasau Cymru

Ffederasiwn Tai Cenedlaethol

CYNNWYS**Rhan A Enw ac amcanion**

A1	Enw
A2	Amcanion
A3-A4	Corff di-elw

Rhan B Pwerau cymdeithas, bwrdd, a chyfranddalwyr

B1-B3	Pwerau
B4-B6	Pwerau'r bwrdd
B7	Pwerau cyfyngedig cyfranddalwyr mewn cyfarfod cyffredinol
B8-B9	Cyffredinol

Rhan C Cyfranddalwyr a chyfarfodydd cyffredinol

C1	Dyletswyddau cyfranddalwyr
C2-C4	Natur y cyfranddaliadau
C5-C9	Natur y cyfranddalwyr
C11-C13	Derbyn cyfranddalwyr
C14-C15	Terfynu deiliadaeth cyfranddaliadau
C16-C17	Cyfarfod cyffredinol blynyddol
C18-C19	Cyfarfod cyffredinol arbennig
C20-C21	Galw cyfarfod cyffredinol
C22-C26	Y drefn mewn cyfarfod cyffredinol
C27	Dirprwyon
C28-C33	Pleidleisio

Rhan Ch Y bwrdd

Ch1	Swyddogaethau
Ch2-Ch10	Cyfansoddiad y bwrdd
Ch11-Ch15	Ethol i'r bwrdd
Ch16	Ymgeiswyr ar gyfer y bwrdd
Ch17	Cworwm ar gyfer y bwrdd
Ch18-Ch26	Diddordebau aelodau'r bwrdd
Ch27-Ch28	Cyfarfodydd y bwrdd
Ch29-Ch33	Rheolaeth a dirprwyo
Ch34-Ch37	Darpariaethau amrywiol

Rhan D Cadeirydd, prif weithredwr, ysgrifennydd a swyddogion eraill

D1-D3	Y cadeirydd
D4-D5	Cyfrifoldebau'r cadeirydd
D6	Y prif weithredwr
D7	Yr ysgrifennydd
D8	Swyddogion eraill
D9-D10	Amrywiol

Rhan Dd Rheolaeth ariannol ac archwilio

Dd1-Dd6	Archwilydd
Dd7-Dd8	Dyletswyddau'r archwilydd
Dd9-Dd11	Gofynion cyfrifyddol
Dd12	Adroddiadau ariannol a mantolenni blynyddol
Dd13-Dd15	Benthyca
Dd16	Buddsoddi

Rhan E Amrywiol a statudol

E1-E2	Swyddfa gofrestredig ac enw
E3	Anghydfod
E4-E9	Cofnodion, sêl, cofrestrau a llyfrau
E10-E11	Ceisiadau statudol i'r cofrestrydd
E12	Diwygio'r rheolau
E13-E14	Diddymu'r gymdeithas
E15	Dehongli'r termau

RHAN A**ENW AC AMCANION****Enw**

A1 Enw'r gymdeithas fydd CYMDEITHAS TAI ERYRI CYF. ("y gymdeithas")

Amcanion

A2 Mae'r gymdeithas wedi cael ei ffurfio er budd y gymuned. Ei hamcanion fydd cyflawni, er budd y gymuned:

A2.1 fusnes darparu tai, llety a chymorth i gartrefu pobl, a chyfleusterau a mwynderau cysylltiedig ar gyfer pobl dlawd neu i fod o gymorth i bobl oedrannus neu anabl a phobl sydd dan anfantais (gorfforol neu feddyliol) neu'n dioddef o salwch parhaol.

A2.2 unrhyw amcan elusennol arall y gall Cymdeithas Ddiwydiannol a Darbodod sydd wedi ei chofrestru fel landlord cymdeithasol gyda'r Gorfforaeth ei chyflawni.

Corff Di-elw

A3 Ni chaniateir i'r gymdeithas fasnachu er mwyn gwneud elw.

A4 Ni chaniateir talu na throsglwyddo dim elw i gyfranddalwyr y gymdeithas.

RHAN B PWERAU CYMDEITHASIAD, BWRDD, A CHYFRANDDALWYR**Pwerau**

B1 Bydd gan y gymdeithas bwer i wneud unrhyw beth y caniateir i berson naturiol neu gorfforaethol yn gyfreithlon ei wneud ac sy'n angenrheidiol neu'n hwylus ar gyfer cyflawni ei hamcanion, ac eithrio pethau a waherddir yn benodol yn y rheolau hyn.

B2 Heb gyfyngu ar ei phwerau cyffredinol, bydd gan y gymdeithas bwer i:

B2.1 gymryd neu roi unrhyw ddiddordeb mewn tir, neu wneud gwaith ar adeiladau;

B2.2 helpu unrhyw elusen neu gorff nad yw'n gwneud elw mewn perthynas â thai;

B2.3 yn amodol ar reolau Dd13, Dd14 ac Dd15, cael benthyg arian neu ddyroddi stoc benthyca at ddibenion y gymdeithas ar ba delerau bynnag a chyda pha sicrwydd bynnag a fo'n briodol ym marn y gymdeithas; a

B2.4 yn amodol ar reol Dd16, buddsoddi cronfeydd y gymdeithas.

B3 Ni fydd gan y gymdeithas bwerau i dderbyn blaen-dâl.

Pwerau'r bwrdd

B4 Cyfarwyddir busnes y gymdeithas gan y bwrdd.

B5 Ac eithrio'r pwerau hynny y mae'n rhaid i gyfarfod cyffredinol eu hymarfer:

B5.1 yn ôl statud; neu

B5.2 dan y rheolau hyn

gall y bwrdd ymarfer holl bwerau'r gymdeithas, dros y gymdeithas ac yn ei henw.

B6 Bydd gan y bwrdd bwerau i ddirprwyo, yn ysgrifenedig, y gwaith o ymarfer unrhyw rai o'i bwerau i bwyllgorau ac i weithwyr y gymdeithas (yn amodol ar reol Ch1) ar unrhyw delerau a bennir ganddo. Gall y dirprwyo hwn gynnwys unrhyw rai o bwerau a disgrisyntau y bwrdd.

Pwerau cyfyngedig cyfranddalwyr mewn cyfarfod cyffredinol